Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Гэрэлэй 1921 оной [...]риин 21-һээ гарана | № 37 (16260) | 1983 оной февралиин 13, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭР—АЭРОФЛОДОЙ 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ

АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛ — АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

ҮҮСХЭЛНАЙ ДАЛИЖАГ ЛЭ

Манай авиапредприятиин летчик, вертолетчик болон инженерно-техническэ бусад хүдэлмэрилэгшэд республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хам оролсонхой. Хэнэйшье мэдэһээр, арадай ажахын түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ манай Аэрофлодой үүргэ жэл ерэхэ бүри үргэдэжэ байна. Газар дайдаар үргэн дэлгэр Буряадай республикын холын районуудта пассажирнуудые, ашаа түргөөр зөөхэ талаар манай авиапредприятиин коллектив бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байдаг гээшэ.

Улаан-Үдын авиапредприятида 1975 онһоо хойшо хүдэлжэ эхилэнхэйб. Абаһаар гэхэ гү, али училищи дүүргэжэ ерэһэн жэлдээ АН-2 самолёдто хоёрдохи пилот боложо, түрүүшын үдэрһөө өөрынгөө шэлэн олоһон мэргэжэлые үдэр бүри дээшэлүүлхын хойноһоо оролдогдоо. Энэ самолёдто хоёр жэл шахуу хүдэлөөд байтараа граждан авиациин Зүүн Сибириин управлениин дэргэдэ гурбан һара соо мэргэжэлээ дээшэлүүлээ һэм. Тэрэ һуралсалай һүүлээр АН-2 самолёдой командираар томилогдожо, харюусалга ехэтэй тушаалда дэбжүүлэгдэһэнээ мэдэрээ һэм. Юуб гэхэдэ, граждан авиациин бүхы летчигүүд энэ түхэлэй бишыхан аад, эгээл «хүдэлмэришэ» машиные жолоодон, авиационно албанайнгаа замые эхилдэг гээшэ. Имагтал энэ самоледые жолоодолгоор летчигой орёо, харюусалга ехэтэй мэргэжэл шудалагдана. Юундэ тэрэ «хүдэлмэришэ» машина гэжэ нэрлэгдээб гэхэдэ, ороноймнай граждан авиациин зөөгдэһэн бүхы ашаанай ехэнхи хубинь энэ машинада хүртэнэ ха юм.

Далаад онуудай үеэр Буряад оронойнай огторгойгоор АН-2 самолёт, МИ-2 вертоледуудһаа эхилээд АН-24, МИ-8 түхэлэй агаарай онгосонууд ниидэдэг байгаа. һүүлэй арбан жэлэй туршада граждан авиациин албанда ехэ хубилалтанууд болоо. Нэн түрүүн пассажирнуудые зөөхэ хүдэлмэриие улам һайжаруулха эрилтэ табигдана. Энэ талаар предприятиимнай түйлаһан үрэ дүнгүүд яһала һайн гээшэ.

Ажалай баян дүршэлтэй болоһон лётчигууд, вертолётчигууд, инженернүүд, техникүүд ба бусад мэргэжэлтэд бидэнэрэй дунда олон ааб даа. Эдэнэр ниидэлгэ бүриингөө, халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг гээшэ. «Булта нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө» гэһэн уряа манай предприятида дэлгэрһээр үнинэй юм. Түрүүшүүлэймнай дундаһаа үндэр бүтээсэтэ ажал хэрэгүүдээрээ холо ойгуур суурхаһан летчик, вертолётчигууд, техническэ харууһа хэдэг хүдэлмэрилэгшэд олон. Тэдэнэрэй дундаһаа Ми-8 вертолёдуудай командирнууд Социалис Ажалай Герой Л. Н. Ахметвалеев, А. А. Мартышин, далита онгосонуудые жолоодогшод С. М. Тарасов, Б. Г. Цыденов, А. Р. Султанов болон бусад нүхэдые нэрлэхэ байнаб.

Холые дүтэ болгон, хада, хабсагай дээгүүр дүүлин ниидэдэг эдэнэр, арад зоной аша туһада үдэр һүниие илгангүй ажаллажа ябахадаа, олоной зүгһөө һайшаал магтаалда хүртэхэ ёһоороо хүртэнэ. Габшагай ажалаараа суурхаһан манай предприяти арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабариие болзорһоонь холо урид дүүргээ һэн. Эдэ бүгэдынгөө хажуугаар предприятиимнай ажалай ветерануud, үйлэдбэриин түрүүшүүл залуу летчигүүдые өөһэдынгөө баян дүршэлдэ һургахые оролдоно. Жэшээнь, ИЛ-14 түхэлэй самолёдто хоёрдохи пилодоор дэбжүүлэгдэхэдэмни граждан авиациин Зүүн Сибириин управленидэ мэдээжэ болоһон, ажалай баян дүршэлтэй Базар Гуруевич Цыденов минии һурган хүмүүжүүлэгшэ болоһон юм. Ажалаа гарайнгаа табан хургандал адли мэдэхэ болоһон нүхэр Цыденовтэй гурба шахуу жэл соо суг хүдэлжэ гарахадаа, ажалай ёһотойл баян дүршэлдэ һуража гаргадаа гээд, мүнөө хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй болонхойб. Юундэб гэхэдэ, аха нүхэрни бидэнэрые, хэдэн залуушуулые, өөрынгөө дүршэлдэ һургаһан байна. Тиихынгээ хажуугаар олониитын хүдэлмэридэ хабаадуулдаг, бидэндэ шанга эрилтэтэйгээр хандажа, үгэһэн даабаряа зээтагүй дүүргүүлдэг, эрдэм болбосоролоо хэр зэргээр дээшэлүүлдэг байһыемнай хододоо шалгадаг һэн. Би мүнөө Базар Гуруевичай зуушалгаар КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхайб.

Манай предприятиин авиаторнууд түсэбтэ табан жэлэй туршада арадай ажахын ехэ хэмжээнэй ашаа шэрэхэ, пассажирнуудые һаатуулангүй зөөхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанхай. Бидэнэрэй экипаж СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэхын түлөө бүхы орон соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, хараалһан түсэбүүдээ болзорһоонь нэгэ һараар урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэмди. Тиигэжэ Ахын, Түнхэнэй, Хурамхаанай, Захааминай, Баунтын, Баргажанай болон бусад районуудай ажалшадые, мүн Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадые саг соонь зөөжэ, тэдэ нютагуудта хэрэгтэй ашаа, почто, мүн шухала захилнуудые саг соонь зөөжэ дүүргэһэн байнабди. Тиин үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада урдаа табиһан зорилгоёо сүм дүүргэжэ, предприятиин коллективэй дунда түрүү һуури эзэлжэ гараһан байгаабди. Үнгэрэгшэ жэлэй арба һарын туршада найман тонно түлишэ арьбалагдаа һэн. ССР Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «улаан субботодо» хабаадахадаа, арьбалһан энэ түлишөөрөө БАМ-ай барилгашадта ашаа шэрээ һэмди. Тиигэжэ энэ үдэр манай коллективэй нэрэһээ арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада хэдэн мянган түхэриг оруулагдаа һэн.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, мүн арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ хабаадажа байһан манай авиаторнууд Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэбэ. Тиигэжэ ажалай вахтада жагсаһан манай предприятиин звено, экипаж, цех, хэпаанууд бултадаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абанхай. Манай Ил-14 самолёдой экипаж байгша оной хахад жэлэй түсэбтэ даабариие дүрбэ хахад һара соо дүүргэхэ гэһэн үүсхэл гарганхайбди. Эдэ үдэрнүүдтэ энэ үүсхэлнай предприятиин коллективүүдэй дунда һайшаагдаад, олоной зүгһөө дэмжэгдэжэ эхилээ. Суг хүдэлдэг нүхэдни — хоёрдохи пилот Д. Д. Дараев, бортмеханик Н. Н. Лозинский гэгшэд яһала оролдодог, бии байгаа арга боломжонуудаа тон зүбөөр, ашатай туһатайгаар хэрэглэхые эрмэлзэдэг юм. Тиимэһээ өөһэдынгөө гаргаһан үүсхэлэй хаа хаанагүй «далижаад» байхада, бидэнэр энээнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ нангин уялгатайбди.

Ю. САПЕРСКИЙ,
Улаан-Үдын авиапредприятиин экипажай командир.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ
УКАЗ

СССР-эй ГРАЖДАН АВИАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ОРДЕНУУД БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Пассажирнуудые зөөхэ, ашаа шэрэхэ түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэ, арадай ажахыда авиаци хэрэглэхэ, мүн кадрнуудые бэлдэхэ болон авиационно шэнэ техникэ ашаглаха талаар амжалта туйлаһанайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Арадуудай Хани Барисаанай орденоор
Горячкин Владимир Константиновичые—вертолёдой командир.

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор
Иванов Анатолий Ивановичые—авиационно техник.
Климов Николай Сергеевичые—экипажай командир.

Ажалай Алдар Солын II шатын орденоор
Лысянский Владимир Ивановичые—авиационно техник.

Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор
Бичевин Николай Андреевичые—автсмашинын жолоошон.
Цыбиктаров Дабасамбу Дашинимаевичые— бортмеханик

«Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар
Григорьева Мария Фёдоровнае—ахалагша радиооператор.
Дондукова Аграфена Алексеевнае—ашаа шэрэхэ албанай диспетчер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **В. КУЗНЕЦОВ.**
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1983 оной февралиин 4.

ШАГНАЛ

Республикын агаарай транспорт хүгжөөхэ ба нарижуулан һайжаруулха талаар габьяатай байһанайнь түлөө АН-24 самолёдой пилот-инструктор Евгений Васильевич **Бельков**, ашаа шэрэхэ албанай халаанай начальник Вера Сергеевна **Бухольцева**, ниидэлгэдэ гэнэ усал һэргылхэ албанай ахалагша инженер Сергей Мададаевич **Тарасов**, Улаан-Үдын авиапредприятиин командирай нэгэдэхи орлогшо Николай Петрович **Холодов** гэгшэдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **«Буряадай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгобо.

• • •

СССР-эй Аэрофлодой байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, мүн социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин эрхим амжалта туйлаһанайнь түлөө бригадир-авиатехник Александр Иванович **Аносов**, медсан-таһагай начальник Вера Петровна **Данилова**, авиатехник Владимир Павлович **Имидеев**, Улаан-Үдын авиапредприятиин самолёдуудай ниидэлгэнүүдые хүтэлбэрилэгшэ Борис Николаевич **Игнатов**, МИ-2 вертолёдой командир Юрий Анатольевич **Рудаков**, автобазын жолоошон Владимир Александрович **Тараканоѕский**, ахалагша бортмеханик Цылендондок Жамсаранович **Тумуров**, АН-24 самоледой командир Юрий Петрович **Цыганков** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ЛЕНИНГРАД. Октябриин Революциин орденто «Пулково» аэропорт—ороной Аэрофлодой томо аэропортнуудай нэгэн. Ороной 170 городтой, хилын саанахи 20 гүрэнтэй холбодог энэ городһоо үдэр бүри 15 мянган пассажир, агаарай онгосоор ниидэжэ гарадаг байна.

Ленинградай нэгэдэмэл авиаотрядай коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүү һуури эзэлжэ, СССР-эй Граждан авиациин министерствын, энэ һалбариин профсоюзуудай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байха юм.

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 16 миллион пассажир, 310 мянган тонно почто болон ашаа эльгээхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) экипажай командир Ю. С. Стешенко, хоёрдохи пилот Н. Л. Григорьев, штурман В. М. Меншун ба бортинженер В. А. Серов.

ТАСС-ай фотохронико.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

1982 оной социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр иимэ түрүүшүүлые республиканска Хүндэлэлэй самбарта гаргаба:

Ажеева Алла Никифоровнае — «Бурятшвейбыт» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй 15-дахи ательегэй арһаар хубсаһа оёгшодой бригадир.

Алемасов Иван Сергеевичые — Хяагтын районой «Родина» колхозой механизатор.

Бальжиев Содном Чойдоновичые — Зэдын районой «Коммунизм» колхозой хонишон.

Дамбинов Дамба Хубусгеевичые — Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой хонишон.

Бимбаев Георгий Мархаевичые — Хориин районой Үдын совхозой хонишон.

Викулов Геннадий Гавриловичые — Ажалай Улаан Тугай орденто Улаан-Үдын авиационно заводой слесарь.

Гладунчик Николай Ивановичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-эй слесарьнуудэй бригадир.

Гончаров Анатолий Александровичые — Прибайкалиин районой Итанцын леспромхозой модо таллуулдаг тракторай тракторист.

Гордеева Вера Алексеевнае — Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын табадахи магазинай ахалагша наймаалагша.

Гурожапова Цырен-Дулма Жамбаловнае — Яруунын районой Нарһатын совхозой һаалишан.

Доржиева Ханда Ендоновнае — Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Дабаев Даниил Дабаевичые — Ахын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша.

Запарин Юрий Михайловичые — Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой звеньевой-кукурузовод.

Зиганшин Хамит Гатуфовичые — Хэжэнгын районой Хүртэйн леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадын бригадир.

Игнатьева Татьяна Николаевнае — Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой гахайшан.

Изюрьева Любовь Андреевнае — Кабанскын районой Хандалын совхозой һаалишан.

Казимиров Станислав Дмитриевичые — Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой тепловозой машинист.

Корнакова Людмила Викторовнае — Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой һаалишан.

Кузнецов Иннокентий Семёновичые — Баргажанай районой «Путь Ленина» колхозой загаһашадай бригадын бригадир.

Кулинец Бэлла Николаевнае — «Бурятхимчистка» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй аппаратчица.

Кушнарева Валентина Варфоломеевнае — «Туяана» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй хоёрдохи цехэй оёдолшон.

Ленхобоева Бабасан Бальжинимаевнае — Улаан-Үдын районой Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын һаалишан.

Литвинцев Геннадий Яковлевичые — Улаан-Үдын шэлэй заводой машинист.

Мартынова Валентина Степановнае —Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай кондитер.

Москвитин Юрий Константиновичые — Захааминай районой СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Юнхэрэй уурхайн үрэмдэгшэ.

Мясникова Галина Александровнае — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын шубуушан.

Никитин Геннадий Матвеевичые — «Бурятцелинстрой» трестын автобазын жолоошодой бригадир.

Николаева Мария Филипповнае — Улаан-Үдын прибор-бүтээлгын нэгэдэлэй слесарь.

Паньков Андрей Прокопьевичые — Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хартаабхашан.

Потёмкина Анна Амосовнае — Загарайн районой Онохойн совхозой овощ ургуулагшадай бригадир.

Рыков Константин Иннокентьевичые — Кабанскын районой «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Кабанскын шубуунай фабрикын звеньевой-картофелевод.

Родомский Владимир Ильич — Баунтын районой Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедициин үрэмдэлгын мастер.

Сапожников Куриг Романовичые — «Востоксибэлектромонтаж» гэжэ хабсаралгын управлениин электрослесарь.

Свиридюк Евгений Ануфриевичые — Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 3-дахи предприятиин жолоошон.

Сороковиков Владимир Павловичые — Түнхэнэй районой «Мир» колхозой механизатор.

Теслева Вера Антоновнае — Мухар-Шэбэрэй районой «Коммунизм» колхозой һаалишан.

Филимонов Алексей Петровичые — Хойто-Байгалай «БАМтоннельстрой» управлениин тоннельнэ 22-дохи отрядай проходчигуудай бригадир.

Харахинов Юрий Ивановичые — Улаан-Үдын авиапредприятиин МИ-8 вертоледой командир.

Шекунов Виктор Серафимовичые — Хойто-Байгалай районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 651-дэхи СМП-гэй ажахын тоосооной комплексно бригадын бригадир.

Шолонова Роза Борисовнае — Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэгшэ.

АВИАТОРНУУДАЙ ҺАЙНДЭР

[...]раждан авиаци хадаа оро[...]мнай транспортна систе[...]н шухала хубинь болоно. [...]аарай онгосонууд жэл бү[...] 100 миллионһоо дээшэ [...]нүүдые, арадай ажахын [...]н мянган тонно ашаа бо[...] почто зөөнэ. Эдеэ хоо[...] программые бэелүүлгэ[...] пилодууд ехэ хубитаяа [...]уулна: имагтал энэ жэлдэ [...] миллион гектарай поли[...]уд дээрэ агаарһаа үтэг[...]үүлгэ оруулагдаха, хорото [...]умуулнуудые үгы хэхэ хү[...]лмэри бэелүүлэгдэхэ байна.

В. И. Ленинэй үүсхэлээр [...]0 жэлэй урда тэе байгуу[...]агдаһан ороной Граждан [...]аци ехэ ба алдарта зам гаталаа. Социально-экономическа зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэрэнэй үүргэ үдэрһөө үдэртэ дээшэлнэ. Аэрофлодой уласхоорондын харилсаанууд улам үргэдэнэ.

СССР-эй Граждан авиациин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан февралиин 11-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болобо.

Нүхэд М. С. Горбачев, В. И. Долгих, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, сэрэгэй начальнигууд, авиационно техникэ бүтээгшэд, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл президиумдэ һуугаа.

Граждан авиациин министр Б. П. Бугаев элидхэл хэбэ.

Һалбариие байгуулгын ба хүгжэлтын түүхын толотомо хуудаһанууд тухай хөөрэхэдөө, мүнөө Аэрофлодой агаарай замай утань 1 миллион километрһээ дээшэ гараа гэжэ тэмдэглээ. Мүнөө Аэрофлот хадаа ехэ ба элдэб янзын самоледуудай парктай, үргэн ехэ аэропортнуудтай, заһабарилгын заводуудтай, научна ба һуралсалай эмхи зургаануудтай ехэ ажахы болонхой. Түрүү ажахынуудые хүгжөөлгэдэ тэрэнэй үүргэ айхабтар ехэ, саашадаа бүришье ургаха байна.

Арадай ажахын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха, хүнүүдые зөөхэ гээшэ ороной авиаторнуудай гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд, тэрээн дээрэ нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ, хүдэлмэриин ашаг үрэ болон шанарые дээшэлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэбди гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

ПРАГЫН ҮДЭРНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

Аха нүхэсэл, нэгэдэл, хани барисаан — эдэ үгэнүүд февралиин 11-дэ Москвада дүүрэһэн Прагын үдэрнүүдэй уряа болоһон байгаа. Эдэ үдэрнүүд харилсаа холбооной түүхэ бэшэгтэ үшөө нэгэ толотомо хуудаһа бэшээ, москвагайхидай ба прагынхидай, хоёр гүрэнэй ажалшадай аха дүү ёһоной харилсаае хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулаа.

Долоон хоногой турша соо ниислэл хотодо ажаһуугшад, айлшад Чехословакиин ниислэлэй ажалай туйлалтануудтай, ажабайдалтай, олон тоото выставкэнүүдтэй һонирхон танилсаһан байгаа. Экономико, эрдэм ба соёлдо ЧССР-эй амжаһан туйлалтануудай харалга болохо «Социалис Прагын 35 жэлэй ой» гэһэн экспозици СССР-эй ВДНХ-да нээгдэжэ, эдэ үдэрнүүдэй эгээл ехэ үйлэ хэрэг болобо.

Совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмэй эхин эмхинүүдтэ — Москвагай предприятинуудта, һуралсалай эмхи зургаануудта аха дүү Прагын түлөөлэгшэдтэй уулзалганууд болобо.

Соёлой программань үргэн ехэ байба. Чехословакиин артистнуудай, Прагын консерваториин симфоническа оркестрэй концертнууд Москвагай театрнууд, концертнэ залнууд болон Соёлой ордонууд соо амжалтатайгаар табигдаһан байха юм. ЧССР-эй кинематографистнуудай фильмүүдэй фестиваль болоо, спортсменүүдэй мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

(ТАСС).

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани февралиин 11-дэ боложо, РСФСР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1982 оной гүрэнэй түсэбэй ба РСФСР-эй Гүрэнэй бюджедэй, мүн 1983 оной январь һарын түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые хаража үзэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ЖУРАМ—ШУХАЛА НӨӨСЭ

ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум февралиин 11-дэ Москвада боложо, ажалай журамые саашадань бэхижүүлхэ, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые үргэдхэхэ талаар комсомолой организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Оронеймнай комсомолшууд, бүхы залуушуул КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаагаа гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. М. Мишинэй элидхэл дотор, хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ. Хүбүүд, басагад 1983 оной даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ, «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ — залуушуулай габшагай ажал, эрдэм мэдэсэ, эдэбхи үүсхэл ба зохёохы ажал ябуулга!» гэһэн хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэнь партиин хэрэгтэ залуушуулай үнэн сэхэ, эрхэтэн ёһоной уялгаяа гүнзэгыгөөр ойлгодог байһыень тодо хурсаар элирхэйлэн харуулна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ, мүн Москвагай станок бүтээгшэдтэй уулзаха үедөө нүхэр Ю. В. Андроповой үгэһэн захяа заабаринуудай үндэһөөр жаяг журамые бэхижүүлгын, ажалда зохёохы ёһоор хандалгые хүмүүжүүлгын асуудалнуудта пленум дээрэ онсо анхарал хандуулагдаба.

Комсомолой олохон организацинууд журам болон үйлэдбэри дээрэхи гуримые һайжаруулха, хүдэлмэриин сагые гаргашалгын, залуу ажалшадай даабаринуудаа дүүргэлгын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха гэхэ мэтын нөөсэнүүдые улам эдэбхитэйгээр хэрэглэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Ажалай ба технологическа журамые сахихын түлөө тэмсэлдэ «Комсомолой прожекторэй» ажал ябуулгые һайжаруулха гээшэ шухала удха шанартай байна.

Үйлэдбэри дээрэ комсомол-залуушуулай бригадануудай ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэхэдээ, тэдэнэр ажахын тоосооё, нэгэ нарядаар хүдэлэлгые эршэмтэйгээр нэбтэрүүлхыень дурадхаһан байгаа. Предприятинууд болон барилганууд дээрэ залуушуулые түбхинүүлэн хүдэлгэхэ асуудалые үргэнөөр зүбшэн хэлсэбэ. Залуушуулай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, ажаллаха, һураха арга боломжыень, һуудал байдалыень һайжаруулха шухала гэжэ заагдаба. Тиихэдээ комсомолой комитедүүд профсоюзай организацинуудтай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй үрэ ехэтэй харилсаа холбоо тогтоохо ёһотой.

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгые һайжаруулха бүлэг асуудалнуудта пленум дээрэ гол анхарал хандуулагдаа. Энэ хэрэгтэ партиин болон совет арадай алдарта ёһо заншалнуудые һайнаар хэрэглэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудые шефтээ абалга комсомолой ажал ябуулгын харюусалгатай участок болоно. Залуу ажалшадые бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгын ёһотойл һургуули болоһон һурган хүмүүжүүлгые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Комсомолой хүдэлмэриин ёһо гуримые нарижуулан һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулагдаа. Бүтэмжэтэй һайнаар хүдэлэлгые дээшэлүүлхэ, гүйсэдхэлгые хинан шалгаха тухай хөөрэлдөөн болоһон байна. Шиидхэбэринүүдые баталан абадаг зүблөөнүүдэй тооё хороохо шухала гэжэ заагдаба. Эмхидхэхы хүдэлмэри ябуулха, организацинуудта ходо хододо ошохо, хүбүүд болон басагадай зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэжэ байһан асуудалнуудта дары харюусаха ябадалые комсомолой эдэбхитэдтэ хүмүүжүүлхэ шухала.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

УЛААН ТУГ УРЯАЛНА, УЯЛГАЛНА

АЖАЛАЙ ШЭНЭ АМИСХАЛ

АДРЕС: КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ ХАНДАЛЫН СОВХОЗ

ССР Союзай байгуулагдаһаар алдарта 60 жэлэй ойн жэлдэ Кабанскын районой Хандалын совхоз эрхим амжалта туйлаа һэн. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарһанайнгаа түлөө ажахын коллектив КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа юм.

Совхозой ажалшад, малшадай ажалай дүй дүршэл, мүн хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб болон социалис уялгануудаа яажа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан тухай хөөрөөн энэ хуудаһанда толилогдобо.

Номин хүхэ Байгал далайһаа зүүн урагшаа нэмжыһэн тала дайда, ой модон, эндэхи таряанай газар, сабшалан, бэлшээри хуу зузаан саһаар хушагданхай, үбэлэй хүйтэндэ һажан дууража байһандал, оршон тойрон аали намдуу. Тэрэ саана намаг соо торф малтажа байһан хүсэтэ тракторнуудай абяан номгон байдалые таһална. Хойноо хоёр-хоёр прицеп шагтаганһан хүдэр томо К-700 түхэлэй тракторнууд, задарюун ЗИЛ автомашинанууд тэндэһээ хүрин хара торф ашаад лэ тарялан тээшэ субанад. Мүн баһа һаяхан нүхэн сооһоо абтаһан силос хоорбоороо дүүрэтэр ашаһан МТЗ түхэлэй тракторнуудай һаалиин фермэнүүд тээшэ уурал баауюлһаар ошохонь харагдана.

Юрэдөө, хаанашье ажалай халуун амисхал, эршэтэ хүдэлмэриин һүдалай сохисо таһалданагүй гэжэ мэдэхээр.

Тэрэ үдэр Хандалын совхозой директор Виктор Андреевич Бусовиковтой ажахын һү һаалиин фермэнүүдтэ, мүн мал шахажа байһан газартань хүрөөбди, машина, техникэ заһабарилгын мастерскойдо орожо хараабди, конторо сооньшье һуужа хөөрэлдөөбди.

Эндэ нэгэл юумэн хүнэй анхарал эжэлүүдгүй татана гэхээр. Хэнэйшье мэдэһээр, олонхи ажахынуудта үглөөгүүр эртэ хэхэ ажалаа мэдэхэмнай гээд гү, али ондоошье шалтагаанаар конторын газаагуур, досоогуур хүн зон оройхон болотор лэ хөөрсэгэнэдэг ха юм. Харин эндэ тиимэ юумэн харагданагүй. Совхозой директортэ гү, али парткомдо, бухгалтеридэшье ороһон хүн хэрэгээ түргэхэн шиидхээд лэ гаража ошонод. Шагнажа байхада, ажал тухай, мүн ондоошье асуудалаар удаан хөөрэлдөөн, үрэгүй тоосолдоон, арсалдаан болоногүй. Зарим ажахынуудайхидал, үбһэ тэжээлнай таһалдаа, түлеэ залһагүй болообди гэжэ ганирһаар орожо ерэхэ хүн үгы даа.

—Ажахыда али болохоор түргэн шиидхэхэ, хөөрэлдэхэ асуудал оройдоо гарахагүй гэжэ юун байха һэм. Заатагүй гараха. Тэдэниие гол түлэб байра дээрэнь шиидхэхэ эрхэ, арга боломжо отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ олгохо гэжэ оролдодогбди. Хүн бүхэнэй дааһан хэрэгтээ тодорхой харюусалгатай, али нэгэ асуудалые өөрөө шиидхэжэ шадаха байхадань, бүхы ажал урагшатай ябаха байна,—гэжэ нүхэр Бусовиков хөөрэнэ.

ЭМХИДХЭЛҺЭЭ ЭХИТЭЙ АМЖАЛТА

Виктор Андреевич Бусовиков дүшэ гарамгай наһанай, түбшэн даруу зантай, тиимэ олон үгэгүй хүн. Совхоздоо инженер-механигаар, МТМ-эй даагшаар, ахамад инженерээр, директорэй орлогшоор олохон жэлдэ хүдэлөө. Урзанда намар «Шергинский» совхозой хоёр болгогдожо хубаагдахада шэнээр эмхидхэгдэһэн Хандалын совхозой директорээр томилогдоо юм.

Тэрэ гэһэнһээнь хойшо оройдоол жэл үлүүтэйхэн саг үнгэрбэ. Шэнэ ажахын директор, мүн ахамад мэргэжэлтэд, бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдын түрүүшын үдэрһөө хэхэ ажалаа зүбөөр тодорхойлжо, үйлэдбэриингөө гол шэглэл, эмхидхэлые оложо, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ эхилээ гэжэ хэлэхээр. Илангаяа бүхы хүн зоноо һайнаар элсүүлэн эмхидхэжэ, шэнэ, түрүү онол аргануудые үйлэдбэридөө түргэнөөр нэбтэрүүлжэ шадаа гээшэ.

Энээниие совхозой үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүд гэршэлэн харуулна. **Нёдондо ажахы 55,2 мянган центнер таряа суглуулха түсэбтэй һаа, 99,1 мянган центнер ороохо сохижо абаа һэн. Адууһа малай эдихэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө бүхы зүйлөөр холо үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, 21,8 мянган центнер үбһэ абаха һаа, тэрэнээ 35,6 мянган центнертэ хүргөө. Түсэбэй ёһоор, 6000 тонно силос дараха байбал, 14,2 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлэдхээ.** Сагай уларил таарамжатай һайн, хура бороотой байгаад, ороохо таряан, малай тэжээл эндэ элбэгээр ургашоо ааб даа гэжэ зариман һанажа болохо. Теэд ганса тэрэ бэшэ, урда жэлын гандуу бэрхэтэй, үбһэ тэжээлэй дутамаг байгаашье һаань, үнгэрһэн 1982 ондо совхозой малшад гайхамшагта үрэ дүнгүүдые туйлаа. **Ажахы 26,7 мянган центнер һү, 5700 центнер мяха гүрэндэ худалдажа, түсэбһөө гадуур 6 мянган центнер сагаан эдеэ, 1000 центнер мяха Эхэ орондоо үгэһэн байна. Жэлэй туршада үнеэн бүхэнэйнгөө һү шамые 373 килограммаар дээшэлүүлжэ шадаа.** Район соогоо эгээл ехэ шэгнүүртэй үхэрнүүд, гахайнуудые мяханда тушаагаа бшуу.

Эдэ дурдагдаһан һайн үрэ дүнгүүд болон амжалта туйлалтануудынь хаанаһаа эшэ үндэһэтэй, өөрын ямархан «нюусатай» гээшэб гэһэн асуудал хүнүүдые эжэлүүдгүй һонирхуулна.

—Тиимэ үлүүсэ гайхалтай, бусад ажахынуудайхиһаа тусгаар ондоо юумэн манайда байхагүй. Совхоз хооһон газарта эмхидхэгдээ бэшэ гүб даа. Урдандаашье «Шергинский» совхоз яһала түрүү зэргэдэ ябадаг, нилээд хүгжэнги, материально-техническэ үндэһэ һуурияаршье муу бэшэ байгаа ха юм. Имагтал үйлэдбэриингөө гол һалбаринуудые зохихо руунь мэргэжүүлжэ, томодхожо, ажалай эмхидхэлдэ шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ тааалаар бэелүүлһэн зарим тэды хэмжээ ябуулгануудынай ашаяа харюулжа байна. Баһа байгаалимнай бага бэшэ туһа нэмэри хээ гээшэ,—гэжэ Виктор Андреевич хэлэнэ.

Түбхын түрүүн эндэхид үйлэдбэриингөө гол шэглэлые зүбөөр оложо, доторойнгоо арга боломжо, нөөсэнүүдые һайнаар элсүүлжэ, хүн зоноо хүдэлхэ газартань таарулан табижа шадаа гэжэ дахин дабтан хэлэхэ хэрэгтэй.

Мал ажалыень абаад үзэе. Совхоз үйлэдбэриингөө гол шэглэлээр үхэрэй мяха, һү ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха мэргэжэлтэй ажахы юм. Мүнөө фермэнүүдтэнь 3755 үхэр, тэрэ тоодо 1264 үнеэн, үшөө 1460 гахай, 363 адуу морид үсхэбэрилэгдэнэ. Һү һаалиин дүрбэн фермэтэй, тэдэнэйнь гурбаниинь томодхогдоһон, тус тустаа 340—440 үнеэдтэй. Тиихэдэ нэгэ отделенинь сүм үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ гол шэглэлтэй болгогдонхой. Эндэ мяханда тушаагдаха бүхы эрэ буруу, хашарагууд суглуулагдажа, түргэнөөр томо болгогдодог, шахан таргалуулагдадаг. Гахайнь фермэ диилэнхидээ һайн үүлтэрэй поршоонхонуудые түлжүүлжэ, районой, республикын ажахынуудта худалдаха зорилготой.

—Мяха, һү ехээр абахын тула гансашье үхэр малай тоо толгойе олошоруулха бэшэ, харин тэдэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго гэжэ тоолонобди. Үнеэдһээ һү ехээр һаадаг, шахамал үхэрнүүдэй шэгнүүр ехээр нэмээдэг болоол һаамнай, малда эдюулэгдэһэн тэжээл ашаяа түргэн харюулха, эсэстээ гаргаша багатайгаар ехэшье продукци үйлэдбэрилэгдэхэ, ашаг олзо горитой оруулагдаха, эсэстээ ажахын экономико түргэн бэхижэхэ байна бшуу, —гэжэ совхозой директор хэлэнэ.

Эгээл тиимэһээ бүри нёдондоной үбэлжэлгын үеһөө эхилээд, нэн түрүүн бүхы үбһэ тэжээлые уридшалан буйлуулжа, шанаржуулжа, малдаа эдюулдэг болоо. Жэшээлхэдэ, нэгэ газарта, Быковско отделенидэ үбһэ, һолоомо, талха таряанай зүйлые хуу хэршээд, үйрүүлээд, дээрэнь силос холижо шанаржуулдаг томо цех баригдаа юм. Эндэ мүнөө сүүдхэдэ 20 гаран тонно тиимэ холимог тэжээл буйлуулагдажа, һаалиин бүхы фермэнүүдтэ зөөгдэнэ. Тэндэхи малшад, һаалишад үбһэ тэжээл өөһэдөө зөөхэ, силос малтажа абаха гэжэ һанаагаа зобохоёо болинхой. Кормушка соо адхагдаһан тэжээлые хаража байгаад лэ ямар үнеэндэ хэр ехээр, ямартань багашагаар эдюулхээ мэдэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр имагтал үнеэдээ һайнаар һааха, түрэлгэдэнь бэлдэхэ, малаа ханалгатайгаар харууһалха аргатай, сагтайшье болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрһэн жэлдэ совхозой фермэнүүд һү һаалия хараа байса дээшэлүүлээ. Хэрбээ урзанда үнеэн бүриһөө 1937 килограмм һү һааһан байбал, үнгэрһэн жэлдэ бүхы ажахыгаараа үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 2340 килограмм һү һааһан байна. Эндэхи түрүү Фофоновско болон Быковско фермэнүүдэй коллективүүд үнеэн бүриһөө 2603—2634 килограмм хүрэтэр һү һаагаа. Фофоновско фермын эрхим һаалишад Л. А. Изюрьева үнеэн бүриһөө 3478 килограмм, А. Н. Трескина, Рычкова гэгшэд — 3067-3074 килограмм һү үнеэн бүхэнһөө абаа. Тэрэшэлэн тус тустаа 40—45 үнеэдые даажа абаад, оньһон машинаар һаадаг Быковско фермын түрүүшүүл А. Е. Балдакова, А. С. Кострикова, А. П. Быкова болон бусад хэдэн һаалишад тус бүридөө 1039—1068 центнер һү абаа гэхэ гү, али үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 2880—2977 килограмм хүрэтэр һү һааһан байна.

—Минии һанахада, һаалишан бүхэнэй үнеэдые олоор даажа абаад, тэдэнээ оньһон аргаар һаадаг, үнеэн бүхэнһөө ехэ һү абадаг байгаал һаань, сагаан эдеэн дэлбэрхэ, тэрэнэйнь өөрын үнэ сэншье хямда байха зэргэтэй. Даб дээрэ бүхы район соо гансал манай фермэдэ һаалишан бүхэн 40-һөө дээшэ үнеэдые һаана. Хоёрдохи һайшаалтай юумэн гэхэдэ, эндэхи хуурай тэжээл буйлуулдаг цехэйнгээ һайнаар хүдэлөөгүй һаань, иимэ ехэ һү һаажа шадахагүй һэмди. Үнэн шударгы, дүршэлтэй бэрхэ механизатор В. Т. Балдаков энэ оньһожоруулагдаһан цехые һаадгүй хүдэлгэжэ, совхозой бүхы 1200 гаран үнеэдые эрхим шанартай тэжээлээр таһалгаряагүй хангана. Томодхогдоһон цехтэ үбһэ тэжээлые буйлуулха, элдэб минеральна тэжээл буйлуулха гээшэ алишье талаараа һайн байна бшуу. Нэгэдэхеэр, малда шэмэтэй тэжээл, нарин рационой ёһоор үгтэнэ. Хоёрдохёор, бүхы тэжээл аша үрэтэйгөөр, зүбөөр гаргашалагдана, үрилтэ хоролтодо ороногүй,—гэжэ Быковско фермые даагша И. И. Костриков хөөрэнэ.

Мүнөө үбэлжэлгын үедэ эндэхи фермэнүүдтэ үнеэн бүхэндэ үдэрэй 3 килограмм үбһэн, 4 килограмм һолоомон хэршэгдээд, үшөө 1 килограмм үйрүүлэгдэһэн талха таряанай зүйл, 20 килограмм силос холигдожо эдюулэгдэдэг. Мүн һаагдаһан һүнэй лито бүхэндэ 500 грамм талхан үгтэдэг. Эдэнь бүхыдөө тэжээлэй 9 единицэдэ хүрэнэ.

—Иимэ тэжээл эдижэ байһан үнеэдһээ һүн хэр һаагданаб?—гэжэ совхозой ахамад зоотехник А. И. Вторушинһаа асуубаб.

—Үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй. Юуб гэхэдэ, гол түлэб февраль-март соо үнеэд олоороо туғаллаха юм. Тиихэдэнь һүн хараа байса нэмэхэ ёһотой. Үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр үдэрэй 5,5—6 килограмм һү һаагаад, ажахыгаараа сүүдхын 4 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулнабди. Энэмнай нёдондонойхиһоо нэгэ бага дээшээ, —гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Гэбэшье һү һаалиие улам дээшэлүүлхэ арга боломжо үшөөл хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ эндэхид һайн мэдэрнэ. Хэрбээ хуурай тэжээлээ хэршэхэ, шанаржуулхын хажуугаар, үнеэдтэ шэнгэн—гидролизно аргаар буйлуулһан тэжээл үгэлсэдэг болоо һаань, һү һаали үшөөл дээшэлхэ зэргэтэй гэжэ һанахаар.

Харин мүнөө 600 үхэрые миил 3 хүн эдеэлүүлнэ. Иигэжэ малшадай ажалай бүтээсэ 2,5 дахин дээшэлээ гээшэ. Үхэрнүүдэй шэгнүүр урдынхиһаа баһал хоёр дахин ехээр нэмээгдэнэ. Хэрбээ энээнһээ урда жэлнүүдтэ шахамал үхэрэй шэгнүүрые нэмээлгын центнер бүхэндэ 5,7 тэжээлэй единицэ гаргашалдаг һаа, мүнөө 5,1 тэжээлэй единицэ гаргананабди. Мүн тэрэнэй ажалай түлөөһэндэ 13 түхэриг гаргашалдаг һаа, мүнөө 4 түхэриг 43 мүнгэ гаргадаг болообди. Тиигэжэ урдань ажахыда абтаһан үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрын үнэ сэн 182 түхэригтэ болодог байбал, мүнөө оройдоол 90 түхэригһөө бага үлүүтэй болоно, — гэнэ.

Гадна эндэһээ мяханда тушаагдаһан шахамалнуудынь булта тус бүридөө дунда зэргээр 373 килограмм татаа юм. Олохон үхэрнүүдынь тус бүридөө 4 центнертэ хүрэһэн байгаа. Шэгнүүр ехэтэй, тарган мал мяханда тушаажа, тэдэнэй харууһа, тэжээлэй гаргашые эрид хорооһо, совхоз 200 гара мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо абаа.

Мүнөө эндэнь жэлэй нэгэдэхи кварталда гүрэндэ тушаагдаха 200 шахамал, удаань хоёрдохи-гурбадахи кварталда мяханай комбинадта ябуулагдаха үшөө 300 гаран үхэр байлгагдана. Үнгэрһэн январьда үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 950 граммаар нэмэгдээ.

—Бидэ саашадаашье үхэрнүүдые түхэреэн жэлдэ эндээ байлгажа, хаагаад шахадаг болохо һанаатайбди. Юуб гэхэдэ, манайда һайн бэлшээри үгы. Тиимэһээ мал зундаа ой соогуур, Сэлэнгын арал дээрэ адуулагдажа, шэгнүүрээ өөдэтэй нэмээнэгүй. Харин эрэ туғал, буруунуудые тусгаар харууһанда байлгажа түргэнөөр томо болгоод, удаань энэ талмай дээрэ һайнаар шахан таргалуулжа тушаахадамнай, жэлэй ямаршье сагта эрхим шанартай мяхан ехэ худалдагдаха байна бшуу,—гээд, ажахын ахамад зоотехник А. И. Вторушин нэмэнэ.

ТҮРҮҮ АРГЫН АМТА ТАНЯАД

Фермэнүүдһэнь абажа харахада, малайнь байрада гү, али һү хадагалдаг, хүнэг, амһартануудаа угаадаг таһалгануудай дотор, улаан булан соогууршье бүхы юумэнь гуримтай, ариг сэбэр байна. Жэшээнь, Быковско, Хандалын фермэнүүдэй улаан булангууд соо дулаахан, ханаарнь шэнэ уряа лозунгнууд, социалис мүрысөөнэй дүн харуулһан самбар, малшадай тус тустаа, мүн коллективээрээ абаһан уялгануудай тон зохидоор, хүнэй анхарал хандуулхаар шэмэглэгдэнхэй байна. Иимээр түхеэрэгдэһэн улаан булангуудай ажахынуудта үшөөл үсөөн байдагынь харамтай.

Энэ ажахыда хүдэлмэриин эмхидхэлэй болон технологиин талаар шэнэ юумэн үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ дээрэ дурдаа һэмди. Жэшээ болгон, туғалнуудай байрые абаад үзэе. Хандалын фермэдэ 500 туғалай байха шэнэ байра нёдондо баригдажа ашаглагдаа һэн. Энээн соонь орожо харахада, уужам һаруул, сэбэр, дулааншье. Туғалнуудайнь таһалганууд байрын дорохи оёорһоо дээшэнь 80-яад сантиметртэ үргэгдэжэ, нэгэ тээшээ бага налуугаар хэгдэнхэй. Поолынь—уйтахан забһартай хабтагар шэрэмүүд. Тэндэһээ доошо унаһан шэбхые хамуурдан сэбэрлэжэ байха транспортёр доронь бии. Таһалга бүхэндэ арбаад туғал байлгагдана. Байрань халуун ууралаар дулаасуулагдадаг. Хэрбээ ехэ хүйтэн, нойтон болоо һаань, нэмэлтэ, дулаа үгэхэ, хатааха хоёр томо калорифер полиэтиленовэ сорго соогуур халуун агаар үлеэжэ байха юм. Иимэ байрануудай соо туғалнууд 6 һаратай болотороо байлгагдадаг.

—Үшөө нэгэ иимэ байра Фофоново тосхоной фермэдэ баригдажа байнхай. Өөдэнь үргэгдэһэн, забһартай полтой байрада туғалнуудые түлжүүлдэг болоһонһоомнай хойшо нарай малай гэдэһэ дотороо үбдэжэ гарзалха ушар үгы шахуу болоо. Үнгэрһэн жэлдэ совхоздо зуун үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 93 туғал абтаа. Быковско, Хандалын фермэнүүд зуун үнеэн бүриһөө 100—106 туғал абаһан байна, —гэжэ ахамад зоотехник нүхэр Вторушин хөөрөө һэн.

Хэдэн жэлэй саана үбэлэй хүйтэндэ үхэрнүүдые газаа байлгажа шахаад, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ килограммһаа дээшэ нэмээжэ болохо юм гээ һаа, эндэхи зарим хүнүүд этигэхэгүй байгаа. Теэд үнгэрһэн октябрь, ноябрь, декабрь һарануудта Шергино тосхондо түхеэрэгдэһэн мал шахалгын талмайда үхэр бүхэнэй шэгнүүр 1100—1200 хүрэтэр граммаар нэмээгдээ. Харин августа, сентябрьда тэрэнь 1600 граммда хүрөө юм.

—Түрүүн бидэнэй Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхоз ошожо ерээд, уужам ехэ хорёо соо үхэрнүүдые олоор хаагаад, шахаха талмай түхеэржэ эхилхэдэмнай, энээнһээ юун өөдэтэй үрэ гараха һэм гэһэншүүгээр зариман хэлсэдэг бэлэй,—гэжэ эндэхи отделениие эрхилэгшэ А. Н. Кочетов хэлэнэ.

Мүнөө эндэ хайша хайшаа уужам ехэ хорёогой гурбан ханаарнь тойруулан малай эдеэлхэ 600 метр утатай хобто кормушка түхеэрэгдэнхэй байна. Хорёогой нэгэ захада малай дуратайдаа ерээд уһалха ута хобоонууд табяатай. Мүн үхэрнүүдэй һүнинь орожо хонохо дал бии. Эндэ нэгэ доро 600 үхэр байлгагдажа шахан таргалуулагдадаг. Тэдэниие оройдоол хоёр малшад—А. И. Дорохов, Н. Р. Быков, нэгэ механизатор — П. Т. Пермяков гэгшэд харууһална, эдеэлүүлнэ. Энэ талмайдаа дүтэшэг тэжээл буйлуулха өөлэдын цехтэй. Тэндэ хэршэгдэһэн, худхагдаһан холимол хуурай тэжээлые тракторай КТУ-10 түхэлэй оньһон тэргэдэ ашажа асараад, хорёо газааһаань тойруулан ябажа, кормушка сооньхэнэ. Үдэрэй гурба дахин кормушканууд тэжээлээр дүүргэгдэдэг. Ондоогоор хэлэбэл, шахамал үхэр бүхэндэ үдэрэй 4 килограмм талханай, 3 килограмм үбһэнэй, 4 килограмм һолоомоной, 20 килограмм силосэй хүртэхээр эдюулэгдэнэ.

—Энэ арга хэр ашагтай байгаа гээшэб? — гээд, отделениие эрхилэгшэһээ асуухадаа, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

—Яһала һайн даа. Харагты, энээнһээ урагша манайда шахамалай гүүртэнүүдтэ хүн бүхэн ехэдээл һаа, 75—80 үхэр

ХОЁР ЗЭРГЭ ҺАЛБАРИИН ЗҮДХЭХЭДЭ

Мал ажалда хэдышье шэнэ, түрүү онол арга, һайн дүй дүршэл хэрэглээд, харин тарялан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлээгүй, адууһа малаа үбһэ тэжээлээр хүсэд хангажа шадаагүй һаамнай, биратай үрэ гарахагүй гэжэ Хандалын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, бүхы ажалшад баһал һайн ойлгоно.

— Үйлэдбэриимнай энэ хоёр гол һалбариин зэргэ хүсэтэйгөөр урагшаа зүдхөөгүй, нэгэнэйнь урагшаа гараха, нүгөөдэнь гээгдэхэ болоо һаань, бүхы үрэ дүн, ашаг олзо, экономикомнай «дохолшохо» ха юм, — гэжэ ажахын ахамад экономист Е. И. Смородников хэлэнэ.

Эгээл тиимэһээ эндэ олон жэлдэ хүдэлжэ байһан ахамад агроном, Буряадай АССР-эй габьяата агроном Тамара Фёдоровна Дубковагай хүтэлбэрилгэ доро газар тарялангые зүбөөр эрхилхэ, агротехникын түрүү онол арганууд болон шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ талаар айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Үнгэрһэн жэлдэ совхоз бүхы таряалангай гектар бүриһөө 15,7 центнер ургаса абажа, түсэбһөө хоёр дахин шахуу ехэ таряа хуряагаа, үбһэ, сенаж, силос гэхэ мэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөөшье холо үлүүлэн дүүргээ гэжэ түрүүн дурдаа һэмди. Эндэхи зарим бригада, звенонууд бүришье һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна. Жэшээлхэдэ, Хандалын тракторна бригадынхид (бригадирынь В. Б. Буханаев) таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 20,6 центнер ороохо суглуулаа. Үнинэй луговод В. А. Мордовскойн звено сабшалангай гектар бүриһөө 34 центнер үбһэ абаа.

Иимэ эрхим жэшээнүүд олон. Эдэ бүгэдын ашаар ажахы гүрэндэ таряа худалдаха үнгэрһэн жэлэй түсэбые 200 процент, хартаабха — 159 процент дүүргэжэ, өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ тарилгын үрэһэ бэлдэһэн, мүн адууһа малдаа жэл хахад соо эдюулхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн байна.

Үнэндөө эндэхи тарялан, сабшалангай газарай хүрьһэнэй үрэжэл тиимэ эрхим һайн гэхын аргагүй. Тэрэнь ехэнхидээ элһэлиг, хүнгэн хүрьһэтэй. Халтад гэбэл, ган гасуурта дайрагдахаяа һанадаг. Олон жэлэй ажаглалта дээрэһээ харахада, Кабанскын районой бусад нютагуудта орходоо, эндэ шииг нойтон хараа байса баға ородог. Гадна газарыньшье уйтан, илангаяа сабшалан, бэлшээриинь газар бага юм. Ажахыда бүхыдөө 14,5 мянган гектар эдлүүриин газар, тэрэ тоодо 9500 гектар тарялан, 1410 гаран гектар сабшалан тоологдоно. Жэлдэ дунда зэргээр 8600 гектарта ороохо таряа, хартаабха, тэжээлэй ургамалнуудые таридаг. Тиихэдэ сэбэр паар болгожо амаруулха газарынь тон бага, тэрэнь 8 процентһээ дээшэ болоногүй.

— Энээнһээшье ехэ газарта сэбэр паар байлгаха арга боломжо манда үгы. Тиимэһээ таряалангай хүрьһэнэй үрэжэлые муудхаахагүй, жэл бүри найдамтай ургаса абадаг байхын тула үнинһөө хойшо ээлэгдэһэн паар хэрэглэдэг гээшэбди. Жэшээлхэдэ, горохые хабар эртэ таряад, намар ургасыень баһал эртэ хуряаһан бэеэрээ полиинь хахалжархихадамнай сэбэр паарһаашье ехэ дутуугүй байдаг. Олон жэлдэ горитой газарта донник таридаг һэмди. Эдэ ургамалнууд газарай хүрьһэндэ үрэжэл ехээр үгэдэг, ургасыень малда эдюулхэдэ белок элбэгтэйшье байдаг шуу. Мүнөө жэл бүри 2000 гектарта горох таринабди, — гэжэ ахамад агроном нүхэр Дубкова хэлэнэ. — Гадна тарялан, сабшалан дээрээ жэлһээ жэлдэ нилээд ехэ наг шэбхэ, торф оруулнабди. Тусхайлбал, нёдондо гансахан таряанай газарта 68 мянган тонно үтэгжүүлгэ оруулагдаа һэн. Гэбэшье минеральна үтэгжүүлгэ манда илангаяа ехэ хэрэгтэй. Теэд «Сельхозхимиин» районой нэгэдэл тэрэниие Сэлэнгэ мүрэнэй наада бэедэ зөөхэһөө зүрхэ алдаад гү, али юундэшьеб һүүлэй үедэ ехэнхи минеральна үтэгжүүлгые Байгалай ОПХ болон Кабанскын шубуунай фабрикада зөөжэрхидэг болонхой, — гэжэ тэрэ гомдоно.

Газар таряалангаа научна үндэһэ баримтатайгаар эрхилхэ, илангаяа газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэжэ эндэхид оролдоно. Бүхы таряалангайн 30 процентдэ хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ, тарилга хэхэ гурим хэрэглэгдэнэ. Мүн урзанда жэлһээ эхилжэ һайн ургасатай, шэнэ, «Бурятская-34» сортын шэниисэ ехээр таридаг болоо.

— Тиигэбэшье бидэ газарай хүрьһэ элдүүрилхэ шэнэ гуримые миин, ёһо тэдысэ хэрэглэнэгүйбди. Жэл жэлэй сагай уларилые, поли бүхэнэй ямар байһые хараада абажа, гансашье плоскорезүүдээр бэшэ, хэрэгтэй болоо һаань, юрын шаблаатай плугааршье газараа хахалдагбди. Жэшээнь, буртаг хяаг ногооной ехээр ургаһан газарые нэгэ дахин һайнаар, гүнзэгыдэ хүрьһыень урбуулжа хахалаагүйдэ яашье аргагүй, — гэжэ Тамара Федоровна саашань хэлэнэ.

Мүн малай эдихэ тэжээл элбэгээр, шанар һайнтайгаар абадаг болохын тула совхозойхид баһал ехэ оролдолго гаргадаг. Тусхайлбал, наран сэсэгые холисогүйгөөр нэгэ полидо таряад, хажуудахи зэргэлһэн хоёр полидонь обёос, шэниисэ хоёрые баһал амяар амяарайнь тарина. Удаань намар тэдэнэйнгээ ургасые нэгэ доро хуряажа, баһал нэгэ нүхэндэ силос болгон дарадаг юм. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, ургамал бүхэн өөрын ургаха, эдеэшэхэ болзортой бшуу. Тиимэһээ тэдэниие нэгэ полидо нэгэ адли болзорто тарижархихада бэе бэеэ дарадаг, ёһоор ургуулдаггүй байна. Харин ургамал бүхэниие амяарайнь өөрын таатай болзорто тарихадал һайн ургаса абтана, хэрэгтэй соонь эдеэшүүлжэ хуряахадашье таатай болоно. Жэшээнь, эндэхид силостэ дарагдаха наран сэсэгые майн 1-һээ 25 болотор гурбан ондоо болзорто таридаг. Тэрээндэнь баһал таарулан, силостэ дарагдаха обёос, шэниисые арбан хоногоор урид таридаг юм.

Намар наран сэсэгэй ногоон эшэ намаагай һайнаар ургажа байхада, хюрууда сохюулхаһаань урид, мүн обёос, шэниисын хатуушаг һүн эдеэтэй болоод байха үедэнь зэргэ хуряажа, силос дарахада шэмэтэйшье, һайн шанартай, үлүү нойтогүй, каротин, протеин элбэгтэй тэжээл болодог гэжэ эндэхид тоолоно. Тиимэһээ ямар полиин ургасые хэзээ хуряахаб, хэды үдэр соо дүүргэхэб гэжэ тон нарин түсэб-график табидаг. Нёдондо 14 комбайнтай, олон автомашина, трактортай отряд агроном М. В. Ягуновай хүтэлбэри доро июлиин 26-һаа силос даража захалаа һэн. 1500 тонны нүхэн 4—5 үдэр соо силосээр дүүргэгдэдэг бай-

ЭРХИМҮҮДЭЙ ҺАЙХАН ЖЭШЭЭ

Бүхы амжалта, илалтанууд нэн түрүүн хүнүүдэйл, илангаяа ажахын алтан жаса болохо эрхим түрүү хүнүүдэй оролдолгын, үнэн шударгы ажалай ашаар туйлагдадагынь мэдээжэ.

Совхозой бүхы һалбаринуудта хэзээдэшье, хаанашье эрхим ажалаараа шалгаржа ябадаг түрүүшүүл олон. Ажахын парткомой секретарь Мэлс Сониевич Дмитриевэй кабинет соо ороходомнай, тэрэ социалис мүрысөөнэй дүн харуулһан ехэ бюллетень урдаа табинхай, Хүндэлэлэй самбар, мүрысөөнэй экран гэхэ мэтые хуу шэнэлхэ, шэмэглэхэ тушаа уран зураашадтаяа зүбшэн хэлсэжэ байба.

— Һайн үрэ дүнгүүдые тобойсо харуулха, гоёходошье урматайл даа, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. Олохон түрүүшүүлэй нэрэнүүдые дурдаба.

Жэшээнь, совхозой эгээл үнинэй механизаторнуудай нэгэн Л. З. Моксонов үнгэрһэн жэлдэ 4 комбайнһаа бүридэһэн звеное хүтэлбэрилжэ, хамтадань 17,6 мянган центнер таряа сохёо. Энэ хүн хабарай тарилга, ургаса хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлхэдөө хододоол үндэр бүтээсэ туйладаг гэжэ суутай. Залуу коммунист Н. И. Калашников өөрынгөө комбайнаар 5458 центнер таряа сохёо юм. Хартаабха ургуулдаг звеное даагша П. П. Пермяков гектар бүриһөө 120 центнер ургаса абаа, мүн өөрынгөө дааһан МТЗ-82 түхэлэй трактораар жэл соо 1272 эталонно гектарай ажал хэбэ.

Бүхы гэр бүлөөрөө түрэл ажахыдаа үнэн шударгыгаар хүдэлжэ байдаг хүнүүд баһал олон. Нютагтаа түрүүшын тракторист байһан, һая болотор ажаллаһан Х. Р. Маласовай Михаил хүбүүниинь электрик, Зина басаганиинь туғалшан, Валентина басаганиинь һаалишан юм. Хуушанай механизаторнууд Ш. Х. Амараев, П. А. Пермяков гэгшэдэй хүбүүдынь баһал совхоздоо хуу механизаторнууд болонхой.

Уг унгяараа һайнаар, үнэн сэхээр хүдэлжэ байдаг малшадые нэрлэхээр. Хандалын фермын үнинэй һаалишан Н. И. Афанасьева Люба, Лиза басагадаараа сугтаа эрхимээр хүдэлнэ. Эгэшэ дүүнэр Мария, Лаврентий Номноевууд баһал энэ фермэдэ ажалладаг.

— Совхозой бүхы һалбаринуудта коммунистнууд, бусад эдэбхитэд нүхэдтөө эрхим жэшээ харуулжа ябадаг гээшэ. Бүхы механизаторнуудай 20 процентнь, һаалишадай 8 процентнь коммунистнууд юм. Һаалиин гурбан фермэдэ, машина, трактор заһабарилгын мастерскойдо, ЛМО-гой бригадада саг үргэлжэ хүдэлдэг партийна бүлэгүүд бии болгогдонхой. Тэдэнэй дундаһаа Быковско фермын (партгрупоргнь И. И. Костриков), МТМ-гэй дэргэдэхи (партгрупоргнь А. Ф. Бусовиков), партийна бүлэгүүд бага бэшэ хүдэлмэри ябуулна. Хүн зоной дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын, хиналтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададсадаг. Олохон коммунистнуудай агитаторнууд, политинформаторнууд байха. Эдэ бүгэдын ашаар

Ажахы соогоо мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ ябадаг Быковско һү һаалиин фермын түрүү һаалишад (зүүн гарһаа) А. Е. Балдакова, В. Н. Быкова, даагша И. И. Костриков гэгшэд зураг дээрэ харанат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой суута механизатор, Октябриин Революциин ордено Л. З. Моксонов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу механизаторнууд Виталий Садоронов, Юрий Соболев, Юрий Бурлаков гэгшэд мүнөө таряа хуряалгын комбайн болон бусад машинануудые заһабарилжа байна.

МҮНӨӨДЭР—АЭРОФЛОДОЙ 60 ЖЭЛЭЙ ОЙ

АГААРАЙМНАЙ ЗАМ АЯТАЙ

...совет арад, оронойчигууд, штурманууд, ...албанай мэргэжэлтэд, конструкторо... ...хүтэлбэрилэгшэд... граждан авиацин 60 ...тэмдэглэнэ. ...авиацида алба... энэ һайндэр ...еhоор, политическэ, ...хүдэлмэрийн оршон ...таба.

...оной февралиин 9-дэ ...линиин техническэ ...агаарай ...главна управлениин ...ба граждан авиацин ...ажалай ба Оборонын ...И. Ленинэй үүсхэлээр ...абаһан юм. Энэ үдэр ...граждан авиацин түрэһэн ...рынь гэжэ баталагдаа. ...авиацин 60 жэлэй ...туйлаһан гайхамшаг ...оронойнай түү... ...техникын хүгжэлт...

...ито республика, об... округ, район бүхэндэ ...үүд агаарай замай гол ...болонхой. Илангаа ...үгтэ, Зүүн Сибирь болон Дурна зүгтэ авиа... үргэдэг үүргэ ехэ юм. ...табан жэлэй туршада ...онуудта илангаа олон ...нээгдэһэн байна.

...лэйнгээ ойдо Аэро... Ленинэй орденоор, 50 ...гээ ойдо Октябриин Ре... ...ин орденоор шагнагдаа ...авиацие хүгжөөхэ хэ... Коммунис парти, Совет ...ельство һуларшагүй ан... хандуулжа байдаг. Мү... ...ын радиотехническэ хэ... ...үүдээр аэропортнуудые ..., ниидэлгэнүүдые оло... ...лха, пассажирнуудые һайжаруулха, мүн ара... ...жахын элдэб һалбари... авиаци хэрэглэхэ та... ...ехэ хэмжээнэй хүдэлмэ... ...р үргэлжэ ябуулагдана. ...хоёр табан жэлэй тур... социалис уялгануудаа ...алан дүүргэһэнэй, шэнэ ...э ашаглаха түсэбүүдээ ...элүүлһэнэй түлөө авиа... түрүүшүүл орден, ме... ...удаар шагнагдаһан бай... ...эрхимүүдэй эрхимүүдтэ, ...тоодо манай авиапред... ...иин МИ-8 вертолёдуудай ...ой командир Л. Н. Ах... ...ееэтэ Социалис Ажалай ... хүндэтэ нэрэ зэргэ ол... ...һэн. Мүнөө үедэ Аэро...

...флодто Советскэ Союзай, Социалис Ажалай 200 шахуу Герой хүдэлнэ.

Верхнеудинск хото (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) Сибирь болон Алас Дурна зүгтэхи түрүүшын авиационно түб байһан гэжэ республикымнай ажалшад омогорхон бахардаг. «Совет арад, агаарай флодые байгуулая!» гэһэн уряа доро бүгэдэ арадай хүдэлсөөн эхилжэ, 1923 оной март һарада агаарай флодой һайн дуранай Россин (һүүлдэ Бүхэсоюзын) бүлгэм (ОДВФ) байгуулагдаһан юм. Энэл оной сентябрь һарада агаарай флодой һайн дуранай бүлгэмэй Бурядта түлөөлэһэн «Бурлёт» байгуулагдаа. Правлениин түрүүлэгшөөр үнэн сэхэ ленинец, Буррескомой түрүүлэгшэ М. Н. Ербанов һунгагдаа бэлэй. «Бурлёдой» отделенинүүд районуудта эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй фондодо оруулжа эхилээ һэн. Бурят-Монголой самолёт байха гэһэн үүсхэл хаа-янгүй дэлгэрээ, республикын ажалшад хубиингаа мүнгэ, зөөриие фондодо оруулжа эхилээ һэн. Ингэжэ олониитын хүсөөр Россин анхан гээгдэнги байһан хизаарта агаарай түрүүшын онгосо огторгойдо ниидэн гараа бэлэй. 1926 оной июлиин 22-то Верхнеудинск — Үргөө (мүнөөнэй Улаан-Баатар) гэһэн маршрудаар зурган һууритай «Моссовет» самолёт түрүүшынхеэ ниидэһэн юм. Эгээл энэ үдэр Зүүн Сибириин граждан авиацин управлениин Улаан-Үдын авиапредприятиин түрэһэн үдэрынь гэжэ тоологдодог бшуу.

1934 оной февраль һарада байгуулагдаһан республиканска аэроклуб нютагай эдиршүүдэй ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэдэнь ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Эндэ Л. А. Убеев, Л. С. Петинов, Д. И. Таболин ба бусадшье ябалсажа, һонирхолоо бадараагаһан, эрхим летчигүүд болоһон. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эдэнэр эрэлхэг зоригой үльгэр жэшээ харуулһан габьяатай. Дайнай һүүлдэ булта түрэл авиапредприятидаа бусажа ерээ. Д. И. Таболин мүнөөшье болотор хүдэлһөөр, залуушуулда баян дүршэлөө дамжуулһаар юм.

Мүнөө Бурядта агаарай лининүүд олошорһоор. Тусхайлан тодорхойлһоной еһоор, далита онгосонууд дүн хамта 350 мянган дүрбэлжэн километр талмайе хангана гэжэ тэмдэглэлтэй. Арадай ажахы-

да авиаци үргэдөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Аэродромые һайнаар бэлдэһэнһээ, аэропортнуудые мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр хангаһанһаа, авиахүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эрхэ байдалые, һуудал байдалые һайжаруулһанһаа авиационно техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглалга сэхэ дулдыдадаг. Һүүлэй жэлэй турша авиапредприятида 3,7 миллион түхэригэй гол фондынууд ашаглагдаа. Северомуйск, Таксимо, Ангаракан, Баргузин, Орлик һууринуудта аэропортнууд баригдаа. Арбадахи табан жэлэй туршада 2 миллион түхэригэй хэмжээнэй гэр байрын, соёл гэгээрэлэй гуламтануудай барилга ябуулагдаа. Авиапредприятиин хүтэлбэрилэгшэд, партинэ, профсоюзай, комсомолой организацинууд энэ шухала асуудалда онсо анхарал хандуулнаг юм.

Коллективэйнгээ олонхи гэшүүд ажал хүдэлмэридээ зохёохы еһоор хандадаг. Тиимэһээл жэл бүри 2 мянга шахуу хүн оролдосотой, үүсхэлтэ ажалайнгаа түлөө шагналнуудта хүртэдэг байна. 100 гаран хүн СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагданхай. Мүнөө наһанайнгаа амаралтада гараһан С. Г. Акентьев Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн. Бурядай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, авиапредприятиин командир Г. М. Пономаренкэдэ, авиатехник Ф. П. Суворовто Октябриин Революциин орден, ахалагша бортмеханик Ф. И. Бартанов, Е. В. Бельков, В. А. Григорьев, М. М. Котцов, А. А. Мартышин, С. М. Тарасов гэгшэдтэ Ажалай Улаан Гугай орден зүүлгэгдээ бэлэй. Арадуудай Хани Барисаанай, Ажалай Алдар Солын II шатын орденууд Л. С. Петинов, К. М. Шилков, Л. Н. Мухин гэгшэдтэ баяр ёһололой оршон байдалда барюулагдаһан юм. Тиихэдэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор АН-24 самолёдой командир М. Н. Торонов, автобазын начальник Г. Е. Кузьмин гэгшэд шагнагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб, даалгабаринууд болзорһоо уридлан дүүргэгдээ. 1982 оной дүнгөөр командирай орлогшо Н. Д. Шагдуровай хүтэлбэрилдэг газар дээрэхи албан Зүүн Сибириин граждан авиацин управлениин коллекти-

вүүд соохоо хоёр дахин түрүү һуури эзэлжэ, урмашуулагдаһан байна.

СССР-эй 60 жэлэй ойн, хоёр ордено тэмдэгтэй граждан авиацин 60 жэлэй ойн үндэлэлдэ дэлгэрэһэн мүрысөөндэ В. М. Спиридоновой хүтэлбэрилдэг ниидэлгын подразделени, В. И. Клочихин түрүүтэй 1-дэхи цех, звеногой командир Г. А. Топлевин түрүүтэй ниидэлгын подразделениин звено болон бусад олон шалгаран гараа юм. Горагентствын, синоптигуудай халаануудай соохоо Н. П. Гончаровагай, К. Б. Ивановагай халаануудай хүдэлмэрилэгшэд илангаа нарин нягтаар хүдэлжэ, коллективэй хүтэлбэрилэгшэдэй, пассажирнуудай зүгһөө һайшаалда хүртэһэн байна. Самолёдуудай экипажуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ А. Р. Султанова, Ю. А. Сапрыкин, К. А. Темниковэй хүтэлбэрилдэг АН-24, АН-26, ИЛ-14, АН-2 самолёдуудай экипажууд түрүү һууринуудые эзэлээ. МИ-8 вертолёдой экипажай командир Ю. И. Харахинов республикын Хүндэлэлэй самбарта оруулагданхай.

Манай тон харюусалгатай, хүндэтэйшье ажалда үйлэдбэриин журам шангадхаха тушаа асуудал илангаяа хурсаар табигдадаг, коллективэй дунда ябуулагдадаг политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулха талаар хэмжээнүүд саг үргэлжэ абтадаг. Тиихэдэл агаарай зам арюухан байха бшуу. КПСС-эй XXVI съездын КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд арбан нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлэй хүдэлмэримнай үндэһэн болохо зэргэтэй гээшэ.

Шэнгэн түлишэ алмаха, арьбалха ушарһаа энэ жэлэй даабариин дүүргэлтэ сэхэ дулдыдаха юм. Тиимэһээ «Экономико гарғаша багатай байха ёһотой» гэһэн уряа мүнөөдэрэймнай эрилтэдэ сэхэ харюусана.

Хэдэн мянгаад пассажирнуудые жэшээтэ ёһоор хангаха гээшэ гансашье үйлэдбэриин бэшэ, мүн социальна уг зорилго болоно. Энээниие урагшатайгаар бэелүүлхын тула жэшээтэ коллективүүдэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэхэ гэһэн патриотическа хүдэлөөндэ эдэбхитэй хабаадаха зэргэтэйбди.

1981 ондо Москва хотодо Граждан авиациин министерствын зүблөөн үнгэргэгдэжэ, пассажирнуудые зөөхэ талаар табан жэлэйнгээ түсэбые 1985 оной декабриин 22 болотор, арадай ажахыда авиаци хэрэглэхэ түсэбөө 1985 оной декабриин 1 болотор дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абтаһан байна. Улаан-Үдын авиапредприятиин хүдэлмэрилэгшэд энэ шиидхэбэрие бүримүһэн дэмжэжэ, Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ зоригжонхой.

В. СУХОРУКОВ,
Улаан-Үдын авиапредприятиин политическэ-хүмүүжүүлгын талаар командирай орлогшо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын авиапредприятиин хүтэлбэрилэгшэд болон ажалай түрүүшүүл КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, түсэбөө зүбшэн хэлсэжэ байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ фото.

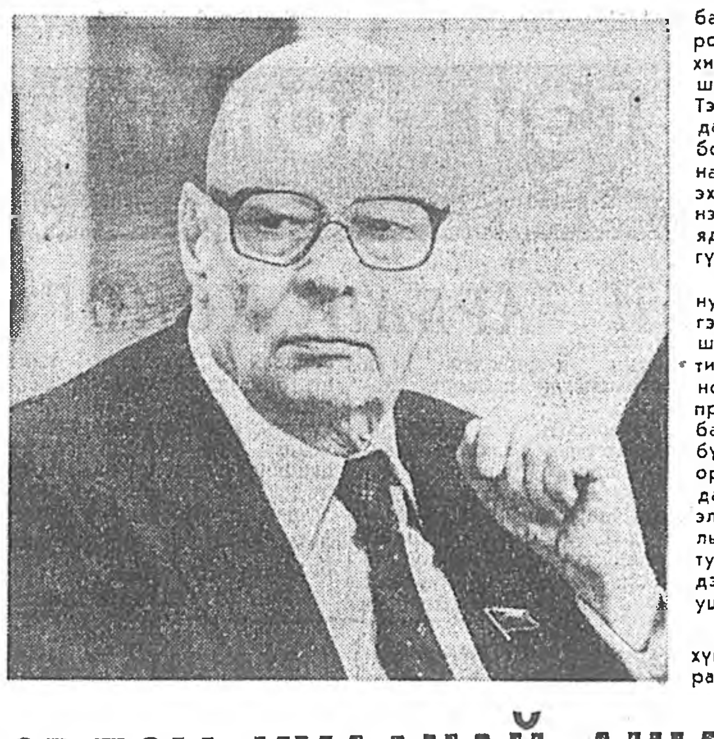

ЭРДЭМ УХААНАЙ АША ТУҺАДА

СССР-эй Наукануудай академиин президент, Социалис Ажалай гурба дахин Герой Анатолий Петрович Александров совет эрдэм наукые бүхы дэлхэй дээрэ, мүн манай орон дотор суурхуулһан элитэ мэдээжэ эрдэмтэдэй нэгэниинь болоно. Түрэһөөр 80 жэлэйнь ой февралиин 13-да гүйсэхэнь. ТАСС-ай корреспондент Н. ЖЕЛЕЗНОВОЙ гуйлтаар СССР-эй Наукануудай академиин вице-президент академик Е. П. ВЕЛИХОВ өөрынгөө багша, элитэ ехэ физик, совет эрдэм наукын штабые хүтэлбэрилэгшэ тухай хөөрэнэ.

Анатолий Петровичтой хамта али бүхы хүшэр хүндэ асуудалнууд дээрэ хүдэлөөшье һаамнаи, хододоо һонирхолтой байдаг юм. Газетэдэ толилогдохо багахан статья соо тэрэнэй олон янзын ажал ябуулга тухай хөөрэхэ гээшэ айхабтар хүндэ хүшэр, бэелүүлэгдэшэгүй гэхээр зорилго болоно. Юундэб гэхэдэ, тэрэ физикын али бүхы һалбаринуудаар, али бүхы асуудалнуудаар ехэтэ һонирходог, шэнжэлгэнүүдые хэдэг байгаа. Гадна тэрэ шэнжэлэгшын, эмхидхэлшын эрхим шэнжэ шанарнуудтай хүн юм.

Анатолий Петрович совет физикын эгээл хүсэн түгэлдэр һургуулиһаа — Ленинградтахи мэдээжэ «Физтехһээ» урган гараһан намтартаи. Энэ һургуулиин үндэһэ пуурие табиһан А. Ф. Иоффе тухай тэрэ хододоо халуун дулаанаар дурсан хэлэдэг. Академигууд И. В. Курчатов, Н. Н. Семенов, Ю. Б. Харитон болон бусад элитэ ехэ эрдэмтэд эндэһээ урган гараһан байна. Шэнжэлэгшын дүй дүршэлые эрдэм наукые гүн гүнзэгыгөөр ойлголготой тааралдуулан холбохо гээшэ энэ һургуулиин гол хуули болон болоно. Энэнь мүнөө болотор тэрэнэй ажабайдалаи гол еһо гурим зандаа үлэнхэй. Ленинградта ажаһуугаан залуу Александровай түрүүшын шэнжэлгэнүүд хатуу бодосой физикэтэй, диэлектригүүдтэй, полимернүүдэй физикэтэй, суранзата үзэгдэлнүүдтэй холбоотой байгаа. Уданшьегүй тэрэнэй зохёолнууд эрдэм, техникын гол шухала һалбаринуудые урагшань дэбжүүлээ һэн. Харин дайнай жэлнүүдтэ хархис дайсантай тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа элсүүлһэн байгаа. Сэрэгэй кораблинуудые суранзата минэнүүдһээ һалгааха талаар И. В. Курчатовтай хамта тэрэнэй хэлэн баатар габьяата ажалые ой ухаандаа дахинаа һэргээе. Энээнэй ашаар олон суднанууд, олон мянган хүн зоной ами наһан абарагдаһан байгаа.

Мүнөө болотороо Анатолий Петрович Ленинградтахи һургуулидаа үнэн сэхэ зандаа. Эрдэм, техникын али бүхы шэнэ асуудалнуудта имагтал эмхидхэлшэ бэшэ, харин шэнжэлэгшэ, бодотоор гүйсэдхэн бэелүүлэгшэ мэтээр хандадаг юм.

Физикын али бүхы асуудалнуудаар А. П. Александров гүнзэгы ехэ, дүүрэн харюу үгэдэг байна. Атомай асуудалые шэнжэлгэдэ хабаадалсахыень Игорь Васильевич Курчатовай уриһанайнь һүүлээр тэрэ атомна эрдэм, техникын олохон тодорхой асуудалнуудые эрхилжэ эхилээд, уданшьегүй манай орон дотор эгээл ехэ, гол шухала программа бэелүүлгые—атомай элшэ хүсэ байгуулгые хүтэлбэрилөө һэн. Зүгөөр хэды тиигээшье, тэрэ хододоо физик-шэнжэлэгшэ зандаа үлэһэн байна. Жэшээнь, хэрбээ атомна электростанцинуудые барилгын ямар нэгэн шатада реакторнуудые бүтээхэ асуудалай гараа һаань, хүтэлбэрилэгшэ Александров, эрдэмтэ Александров, инженер Александров реактор бүтээхэ материал тухай—булад тухай бүхы юумэ мэдэхэ гээшэ түбхын түрүүшымни уялга болоно гэжэ тоолодог һэн. Энээнтэй дашарамдуулан, угаа һонирхолтой ушар нэгэ конструктор намда хөөрөө бэлэй. Жэбэдэ эдигдэдэггүй бүреэһэнэй материалнууд двигательнүүдтэ шухала хэрэгтэй болобо. Олон материал туршагдан шалгагдаа һэн. Зүгөөр заседанинуудай нэгэндэ хабаадаһан А. П. Александровай «һайн олифа туршажа үзөө гүт?» гэһэн асуудал тулаһан байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, тэндэ һуугшад һайн олифа ямар шэнжэ шанартайб гэжэ мэдэхэ юм һааб даа. Гэбэшье али бүхы түмэр болон буладые жэбэрүүлдэггүй байһан тэрэнэй онсо шэнжыень үсөөхэн лэ хүн мэдэхэ байгаа бшуу. Туршаад үзэхэдэнь, энэ асуудал дары шиидхэгдээ һэн.

Имагтал манай орон дотор атомай элшэ хүсэнэй мүндэлэлгэ бэшэ, харин хойто Мүльһэтэ далай соогуур түхэрээн жэлдээ тамаржа, кораблинуудта Хойто полюс тээшэ зам нээхэ арга олгоһон мүльһэ хаха эсхэн тамарха атомна флодые байгуулга А. П. Александровай нэрэтэй холбоотой юм. Программые хүтэлбэрилэгшэ, академиин президент Александров ехэ хүсэ шадалаа элсүүлээшье һаа, физикэдэ дүтэрхы бэшэ һалбаринуудта, тусхайлбал, биологидо, медицинэдэ анхаралаа ехээр хандуулдаг юм. Тэрэ имагтал физик бэшэ, харин академиие хүтэлбэрилэгшэ байһан туладаа, бүхы хүсэ шадалаа зорюулдаг байна. Эрдэм ухаанай прибор бүтээлгэдэ оролдолго хэшээлээ гаргадаг юм. Энэ хадаа, тэрэнэй һанамжын ёһоор, хүгжэлтэ дэбжэлтын гол шэглэл болоно. Мүнөөнэй эрдэм ухаанай прибор хадаа ерээдүйн технологическа линиин үндэһэ һуури мүн. Баян дүй дүршэлынь, эрдэм ухаанай асуудалнуудые гүнзэгыгөөр мэдэлгэ, экономикын урда табигдаһан зорилгонуудые тодо һонороор ойлголго үйлэдбэрие эрдэм ухаантай нягтаар холбожо, шухалын шухала зорилгонуудые һайнаар шиидхэдэг байна. Жэшээнь, порошоогто металлургиин талаар хүдэлмэриин ямараар хэгдэжэ байһаарнь тэрэ һонирходог. Энэ хадаа мүнөөнэй технологие эрид хүгжөөхэ түлхюур болоно гэжэ тоолодог байна бшуу.

Али бүхы асуудалнуудта ямараар хандадагыень А. П. Александров өөрөө наринаар шалгажа, зохихо шиидхэбэри абадаг байна. Иимэ үндэр наһа наһалхадаа, тэрэ ой ухаанда орошогүй олон тоото һанал бодолнуудтай ушарһан байха. Тиихэдээ эгээл таарау зохид харгы зам, арга онол шэлэжэ, эдэ бүхы асуудалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлдэг юм. Тиихэтэеэ хамта, өөрынгөө хүтэлбэрилдэг И. В. Курчатовай нэрэмжэтэ Атомай элшэ хүсэнэй институтда ямар нэгэн гүнзэгы ухаан бодолой элдэб ушар байдалһаа боложо бэелүүлэгдэнгүй үлэхэгүйнь түлөө, аша үрэеэ харюулхынь түлөө анхаралтайгаар хинадаг юм. Институдэй хүдэлмэриин гол шэглэлнүүдэй атомай элшэ хүсэнтэй, ядерна физикэтэй, хүтэлбэрилдэг термоядерна синтезэй асуудалтай нягта холбоотой байгаашье һаань, тэрэ элшэ хүсэндэ ямаршье хамаагүй юумэндэ—электроникодо материалнуудай шанарай асуудалнуудые, металлнуудые шэрээлгын онол аргануудые үргэнөөр дэмжэдэг байна.

Президентын кабинет соохи хүдэлмэриинь арга онол иимэл юм. Заримдаа ямар нэгэн гүнзэгы ухаан бодолтой гү, али энээниие дурадхаһан залуу автортай ерээ һаашни, тэрэ президентынгээ сагые байһан туладаа Анатолий Петрович экономическа болон эмхидхэлэй олохон хэрэгүүдые шиидхэхэ ушартай болодог. Тэрэ геологиин асуудалнуудаар һонирхохошье ушартай болоо һэн. Юуб гэхэдэ, атомна элшэ хүсые хүгжөөлгын эхин шатада манай элшэ хүсэнэй программые бэелүүлгэдэ ядерна түлишэ хүрэхэ гээшэ гү?—гэһэн асуудал гараа бэлэй.

Нэгэ хүнэй арга боломжонууд заха хизааргүй байдаггүй гээшэ гэжэ намда хэлэхэдээшье болохо. Үнэхөөрөөшье, тиимэл юм бэзэ, гэбэшье ороной экономикын эгээл шухала программада—элшэ хүсые арьбадхалгада үдэр бүхэнэй, час бүхэнэй бодото хубитаяа оруулжа байхадань, хүсэ шадалаа гамнаха аалши?! Манай элшэ хүсэнэй ажахын асуудалые түгэс һайнаар шиидхэхын тула олон ондоо, хүшэр хүндэ зорилгонуудые бэелүүлхэ ушартай болодог байнабди.

Гэбэшье ороной элшэ хүсэ хүгжөөлгын комплексно программые бэелүүлгэдэ А. П. шье мартажархёод, наринаар, хаража үзэһэн бэеэрээ, али бүхы бэрхэшээл түбэгүүдэй ушарха байһан тухай уридшалан һануулдаг, ямар нэгэн шиидхэбэри заабол абадаг юм.

Атомай элшэ хүсэнэй институдай залуу эрдэмтэд һайн багшанартай байһаараа талаантай юм. МГД—генераторнуудые зохёон бүтээхэ хүдэлмэреэ һаял эхилжэ байхадамнай, суранзата минэнүүдһээ кораблинуудые зайсуулан хамгаалхын тула хэзээ нэгэтэ байгуулагдаһан лабораториёо Анатолий Петрович бидэнэртэ дамжуулан үгөө һэн. Мүнөө бидэ лаборатори соогоо олохон шэнэ асуудалнуудые шиидхэнэбди.

Бүхы шэнэ юумэндэл адли, манайшье институдай ажал хэрэгүүд хооһон газарта эхилһэн юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье Анатолий Петрович эдэ бүхы шэнэ юумэ эхилхэдээ, тэрээндэ үдэр бүриин анхарал оролдолго хандуулжа, заабол бэелүүлдэг байһаараа шалгардаг. Тиихэдээ хүтэлбэрилжэ байгшадтаа энхэргэн дулаанаар, гэхэ зуура эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг хүн юм.

Эрдэмтэ болон академиин президент А. П. Александровай ажал ябуулга айхабтар ехэ, гүнзэгы удхатай байна. Энэ хадаа адли мэргэжэлтын, нэгэ һанал бодолтой хүнэй айхабтар ехэ ажал, багшын, хүмүүжүүлэгшын, гүнзэгы ухаан бодолнуудые урагшань дабшуулан бэелүүлэгшын ажал болоно. Грипп аргалха эм домтой тохёолдоһон ушарые, шэнэ катализаторнуудые байгуулгые, металл шэнжэлгын Ураалай түбэй хүдэлмэрие дурсан һанагты. Тусхайлбал, энээнэй ашаар бүд нэхэлгын машинануудта тодхогдон табигдаха суранзата түхеэрэлгэнүүд зохёогдон бүтээгдэһэн байгаа.

Шэнжэлэгшэ ба эмхидхэлшэ, али бүхы асуудалнуудые зүб мүрөөр шиидхэхэ зорилгонуудые һайн ойлгодог хүнэй —академик, коммунист Александровай нэрэтэй олон арбаад, зуугаад бусад асуудалые шиидхэлгэ таһалгаряагүй холбоотой байна.

Хэрбээ тэрэнэй хүдэлмэриин, тэрэнэй зохёохы ажал ябуулгын ерээдүй тээшэ шэглүүлэгдэнхэй байһыень, хэрбээ тэрэнэй хододоо һуралсажа байдагыень хараада абабал, тиимэ хүниие—хэдышье үндэр наһатай болоһон һаань—залуу гэжэ нэрлэжэ болоно. Академик Александров эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын ерээдүй тухай гүнзэгы ухаан бодолоор эзэлэгдэн ажаһууна, ажаллана.

Манай институтда тэрэнэй үүсхэлээр эрдэм ухаанай-эмхидхэлэй туршалга үргэнөөр ябуулагдана. Эрдэм ухаанай али бүхы асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, дарытүргөөр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, ашаг олзо абахадань туһалха гээшэ энээнэй гол зорилго болоно.

Алдарта ажабайдалайнь үргэн замай ехэ шата болохо түрэһэн үдэрөөрнь Анатолий Петровичые мүнөөдэр халуунаар амаршалхадаа, бидэ, һурагшад болон хамта хүдэлдэг нүхэдынь, элүүр энхэ, нугаршагүй хүсэл зоригтой, эрмэлзэл түгэс ябахыень тэрээндэ хүсэнэбди.

(ТАСС).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй Наукануудай академиин президент, Социалис Ажалай гурба дахин Герой, Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудай лауреат А. П. Александров.

ТАСС-ай фотохронико.

БЭЕЛҺЭН ХҮСЭЛ

РЕПОРТАЖ

Эртэ үглөөгүүр. Ниидэлгын талмай дээрэ жэрылдэн ...агаарай онгосонууд мэнэ аян замда дэгдэхэ бэлэн. Тэдэнэй нэгэ зан тээшэнь пассажирнууд бариилдана, аянда бэлэдэһэн нүгөөдүүлынь дүлиирмэ шанга-шанга гаргана.

Энэ АН-24 самолёдой ...ик мүнөөдэр Красноярск ниидэхэнь. Командирынь ... коммунист Станислав ...тонов, танилсагты, — Улаан-Үдын авиапредприятиин пилот инструктор И. Бартанов бидэнэртэ ...дхана.

...969 ондо сэрэгэй албан... бусажа ерэхэдээ, бага... ниидэхэ хүсэлтэй Ста...лав граждан авиацин ...ищида ороһон юм. ...лищи дүүргэһэн жэлдээ Улаан-Үдын авиапредприятида хүдэлхөөр эльгээгдэһэн.

—Сэрэгэй албанда байхадаа радио-мэргэжэл шудалаа... Тиихэдээл авиацитай ...лха гэһэн эрмэлзэлни ...садаа бэлэй,—гэжэ мү... Харитонов хөөрэнэ.

Эрхүүгэй областиин Баян... райондо түрэһэн Станислав Харитонов мүнөө Зүүн Сибириин граждан авиацин ...влениин летчигүүдэй дун... үндэр бүтээсэтэ ажалаа... суурхажа эхилэнхэй. Тэ...абаһаар АН-2 самолёдой ...рдохи пилодоор томилог...д, республикын олон тоо... нютагууд руу пассажирнуудые зөөлсэһэн, геологууд ...лон ангуушадта эдеэ хоол, ...хала хэрэгтэй ашаагынь ...рөлсэһэн байха юм. Тиихэ...дэ залуу Харитоновые ...ынгөө ажалай баян дүр...лдэ һургаһан манай республикын үнинэй авиатор, мүнөө хүтэлбэрилхы тушаалтай Василии Петрович Кошеновто Станислав Григорьевич халуун зүрхэнэй баяр баясхалан мүнөөшье хүргэжэ, үнэн зүрхэнһөө хүндэлжэ ябадаг.

Түрүү коллективэй дунда хүмүүжэһэн Станислав удангүй АН-24 түхэлэй агаарай онгосодо хоёрдохи пилодоор хүдэлхөөр дэбжүүлэгдэһэн байгаа. Харюусалгатай, хүндэтэйшье энэ даабаридаа тэрэ үнэн зүрхэнһөө хандажа, онсо мэргэжэлтэ болоо бэлэй. Арадай ажахын түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлсэхын хажуугаар өөрынгөө шадабари дээшэлүүлхые оролдон, элдэб курсада һуралсажа гараһан байна. Жэшээнь, Станислав Григорьевич Кировоград хотодохи авиаторнуудай дээдэ һургуулида гурбан һара соо мэргэжэжэ ерэһэн байгаа.

Улаан-Үдын авиапредприятиин подразделенинүүд үнгэрэгшэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоо бэлэй. Тиихэдэ АН-24 түхэлэй самолёдой экипаж—командир П. П. Шергин, хоёрдохи пилот С. Г. Харитонов, бортмеханик А. Н. Петров гэгшэд бусадай дундаһаа шалгараа юм.

—ССР Союзай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсахадаа, пассажирнуудые, ашаа, почто зөөхэ жэлэйнгээ түсэбүүдые Агуу Октябриин 65-жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр дүүргэхэ гэлсээ һэмди. Бидэнэр һайндэрэй урдахана абаһан эдэ уялгануудаа дүүргэһэн тухайгаа элидхээ бэлэйбди,—гэжэ нүхэр Харитонов омогорхон хөөрэнэ.

Эбтэй эетэй түс экипаж түсэбэй ёһоор, 515 час ниидэхэ байгаа һаа, тэрэнээ 560-аад часта хүргэжэ, авиапредприятиин коллективэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн юм. Тиин түс экипаж КПСС-эй Советскэ райкомой, арадай депутадуудай райгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан, харин командирынь —Петр Павлович Шергин түс районойнгоо Хүндэлэлэй самбарта дүрэеэ гаргуулаа һэн.

Авиацин хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһан мүнөө үедэ, летчигой урда мэргэжэлээ эрхим һайнаар шудалха зорилго табигдадаг гээшэ. Эдэ бүгэдые һайнаар ойлгоһон Станислав Григорьевич өөрынгөө мэргэжэлые үшөөл дээшэлүүлхын хойноһоо саг үргэлжэ оролдожо ябадаг һайн һайхан эрмэлзэлтэй юм. Мүнөө нүхэр Харитонов АН-24 түхэлэй агаарай онгосын командир болонхой, республикынгаа район бүхэндэ пассажирнуудые болон шухала ашаа зөөнэ.

—Намайе летчигой мэргэжэлдэ һургаһан хүмүүжүүлэгшэд В. М. Спиридонов, П. П. Шергин, В. Г. Веретенин, Ю. Г. Скубенков гэгшэдэй оролдолго, хэшээлэйнь түлөө энэрхы сэдьхэлээрээ баясажа, омогорхожо ябадаг гээшэб, — гэжэ С. Г. Харитонов хөөрөө һэн.

Партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбтэ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон Харитоновой экипаж эндэшье эрхимлэжэ гараха зорилго урдаа табина.

...Пассажирнуудые һуулгаһан, арадай ажахын ашаа, почто тээһэн агаарай онгосонууд үдэр бүри холые зорин дуулим сэнхир руу дэгдэн ниидэнэ. Тэдэнэй нэгэниинь дээрэ эрхим экипаж ябана. Энэ экипаж бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, өөрынгөө маршрудаар, өөрынгөө даабаряар ябанал.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): командирай орлогшо Ю. Г. Скубенков, авиаторнуудай подразделениин штабай начальник Н. А. Владимирцева, подразделениин командир В. М. Спиридонов, АН-24 самолёдой командир С. Г. Харитонов. Авторай фото.

СОЁЛШОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Соёлой байшангуудай, профсоюзуудай клубуудай 1982 оной хүдэлмэриин дүнгүүдые профсоюзуудай областной совет согсолон гаргаба. СССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитын соёлой хэмжээ ябуулгануудай Бүхэсоюзна харалгада Буряадай соёлой гуламтанууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн ба ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй, СССР-эй Профсоюзуудай XVII съездын шиидхэбэринүүдые олоной дунда тайлбарилан ойлгуулха талаар ниитэ-политическэ хэмжээнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдаа.

Соёлой байшангууд, клубууд «СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баяр тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые үндэһэн болгон, бүхы хүдэлмэреэ эмхидхэһэн байна.

Мүнөө дүнгүүдэй гаргагдаад байхада, харалгын үедэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ тобшолмоор. Жэшээлхэдэ, профсоюзна клуб бүхэндэ жэлэй туршада ниитэ-политическэ темээр дунда зэргээр 59 лекци уншагдаһан, уран һайханай 29 зүжэг, концерт табигдаһан, тематическа 35 үдэшэ, аман үгын үдэшэ үнгэргэгдэһэн байна.

Эрхимүүд элирүүлэгдээ гэбэл: авиационно заводой дэргэдэхи «Рассвет» гэһэн соёлой байшан, локомотив-вагон заһабарилгын заводой Соёлой ба техникын ордон, Онохойн модоной комбинадай соёлой байшан, СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, мүн Баргажанай леспромхозой нэгэдхэмэл клубууд, Буряадай хүдөө ажахын институдай студенческэ клуб, БАМ-ай Буряадай участогай соёлой зарим байшан ба клубууд болоно.

Олонхи газарта сүлөө сагые һонирхолтойгоор үнгэргэхэ зорилгоор тусхай нэгэдэлнүүд байгуулагданхай. Гэбэшье зарим тээ энэ талаар урагшагүй, нэгэдэлнүүдые байгуулха талаар үүсхэл гаргагданагүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Соёл гэгээрэлэй гуламтануудые материальна талаар хангалга һанаһанда хүрэнэгүй, саг болзортоо заһабарилга хэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Зэдын районой Борьёогой совхозой, Сэлэнгын районой Шанаа һууриндахи, Загарайн районой Шэнэ-Хүрбэ тосхондохи клубуудта залуушуулые сэнгүүлхэ, сүлөө сагынь аша туһатайгаар эмхидхэхэ талаар хүдэлмэри мүртэй ябуулагданагүй.

Түрэл республикамнай 60 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээр бэлдэжэ байнхай. Буряад арадай социалис дабшалтын замда туйлаһан амжалтануудые, революционно, дайшалхы, ажалай ёһо заншалнуудые гүйсэд дэлгэрүүлэн харуулха гэһэн зорилго соёлой гуламтануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана.

Т. ВЛАСОВА,
союзууд хоорондын уран һайханай байшангай таһагые даагша.

ГАМТАЙГААР ХАНДАЛГЫН ХЭШЭЭЛНҮҮД

КЫЗЫЛ. Арадай хинагшадай үнгэргэһэн гамтайгаар хэрэглэлгын хэшээл «Тувaасбест» комбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ һургаал болобо. Шанаржуулгын фабрикада руда хатааха үедэ үлүүсэ ехээр гаргашалагдадаг нүүрһэн хинагшадай анхарал татаһан байна.

Тэрэ гаргашаяа элдэб эсээр сагааруулхые дирекциин һэдээшье һаань, хинагшад хараада абангүй, түлишын бүхы «замые» шалгаба. Тэд арадай түлөөлэгшэд бүхы материалаа хотын комитедтэ дамжуулаад лэ дүүрээ бэшэ, харин шалгалтын дүнгүүдые коллективтэнь үргэнөөр хэлсэһэн байгаа.

Хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй дурадхал, һанамжанууд үйлэдбэрие болон ажалай эмхидхэлые улам һайжаруулха түсэбтэ оруулагдаа. Республикын арадай хиналтын комитет тэдэниие дэмжээд, комбинадай захиргаанай дутуу дундануудые усадхахыень дурадхаба.

Предприятида шахтын пээшэнгүүд капитальнаар заһабарилагдаа, операторнуудай мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ курса нээгдээ. Лабораториин хүдэлмэрилэгшэд рудагай хатажа байха үеые хинаха тусгаар пульт үйлэдбэридэ нэбтэрүүлбэ. Нүүрһэ тоолон бүридхэхэ хүдэлмэри гуримшуулагдаһан байна. Профсоюзай комитет социалис мүрысөөнэй дүрим баталаа, нүүрһэ алмаһанай түлөө урмашуулгын хэмжээнүүдые хараалаа.

Тэрэнэй үрэ дүн гэхэдэ, хахад жэлэй турша соо фабрикада 250 гаран тонно нүүрһэн алмагдаһан байна.

(ТАСС).

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

АГИТБРИГАДЫНХИДАЙ АРБАН ХОНОГ

Загарайн районой соёлой хүдэлмэрилэгшэд үбэлэй үедэ ажалшадые соёл гэгээрэлэй талаар хангаха шухала хэмжээ ябуулжа эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мэнэ һаяхан районой малшад, тарялангай хүдөөгэй соёлой талаар хангаха арбан хоног үнгэргэгдэбэ.

Районой соёлой байшангай агитбригада хэдэн хоногой туршада XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Гомбоев, Доржиев, Нильдушкин, Замбаев, Иванов гэгшэдэй отаранууда, ажахын һүүн фермэ дээрэ бүхы фермэнүүдтэ хүрэлдээ үнгэргэбэ, лекци уншаһан, хөөрэлдөө үнгэргэһэн, ханын газетэ гаргаһан байна. Мүн тэндэ «Гигант» колхозой фермын һаалишадта, дүрбэн отарын хонишодто һайн программатай концерт харуулба.

Тэрэшэлэн автомобиль заһабарилгын заводой Лариса Мулкинагай хүтэлбэрилдэг агитбригада Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай гүүртэ, отаранууда ошожо концерт харуулһан байна. Тиихэдэ Онохойн комбинадай «Стружка» гэжэ агитбригада Эрхирэгэй, «Талецкий» совхозуудай олон гүүртэ, отаранууд ябажа, үбэлэй үедэ түл абаха, һүүлшэ малаа дээшэлүүлхэ байгшадые урмашуулба. Һаяар эдэнэй программа шэнэлэгдэжэ, эдлэхэ аяншалгада бэлэдхэлээ захалба.

Л. ВИЛЬМОВА.

Ажалша бэрхэ, уран гартай Сергей Баторович сүлөөтэй болоһон лэ сагтаа, эрэ зэмсэгээ гаргажа, уран дарха хэдэг заншалтай. Тэрэ буряад арадай хүгжэмэй инструмент—лимбэ, хуур дархалхадаа угаа шадамар юм. Тингэжэ тэрэ өөрынгөө дархалһан инструмент дээрэ арадай дуу, хүгжэм иргүу гоёор гүйсэдхэжэ, нютагаингаа ажалшадые баясуулжа, омогорхуулжа байдагынь һайшаалтай.

Сергей Баторович Цыденпилов Захааминай районой Хамнин совхозодо ахалагша хонишоор ажаллана. Үнинэй малшан жэл бүри ажалай һайн үрэ дүн туйладагаараа нютаг нугадаа суурхана. Мүнөө отарадань түл абалга түлэг дундаа ябажа, тэрэнэй гэр бүлын хидэй сүлөөгүй сагынь хүрэжэ ерэнхэй.

Ажахын үнинэй хонишон Валерий хүбүүнтэеэ 550 толгой эхэ хонидые харууһалжа, жэл бүри хонин бүриһөө хурьга абажа амжана. Мүнөө отарадань хурьгадай маараллдаан замхахаяа болибо.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

МАЛШАДАА БАЯСУУЛНА

Шэбэртын соёлой байшанда эмхидхэгдэһэн «Ая ганга» гэһэн агитбригада совхозойнгоо хонишодто саг ургэлжэ айлшална, шэнэлэгдэһэн программаа харуулжа байдаг.

Толгойтодо Алексей Бадмаевич Батуевай, Заганай шэлэдэ Доржи Банзаровай, Кирилл Базаровай, Боом гэһэн газарта Балдан Цыбиковай үбэлжэлгын бусануудаар эндэ һаяхан ябаа. Ажахын парткомой секретарь Цыден Цыбикжапович Батуевай уласхоорондын байдал тухай хөөрэлдөө хэһэнэй удаа Галина Мункуевагай хүтэлбэрилдэг агитбригада бэлиг шадабаряа харуулжа, хонишодые баясуулаа.

* * *

Нийтын малай үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ Охин-Булагай совхозой соёлой байшангай директор Владимир Ильич Дмитриев харюусалга ехэтэйгээр хандадаг юм. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай агитбригада түхэреэн жэлэй туршада, малшадай, механизаторнуудай х ү н д э т э й айлшад болодог. Илангаяа агитбригадын үнинэй гэшүүд Галина Баженова, Валентина Коноваленкова гэгшэд шог ёгто монологуудые, дуунуудые гүйсэдхэжэ, мэдээжэ бэлигтэн болоһой.

Н. МИТЫПОВА.

ЗАЛУУ БҮЛЭДЭ ЗОРЮУЛАН

«Залуу бүлын клубай» түрүүшын хэшээлые Хяагтын районой соёлой байшан үнгэргэбэ. Арадай депутадуудай Хяагтын районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагые даагша С. В. Алкунова залуу гэр бүлэ бологшодто Карл Марксын, А. Герценэй һамгадтаа бэшэһэн бэшэгүүдые уншажа, суглараашадай дунда һонирхол татаба. Хоёр бэшэгэй удха тобшолходо, эдээн соо инаг дуран тухай хэды гоё һайхаар бэшэгдэнхэй гээшэб даа. Районой түбэй больницын врач Л. П. Бачурина һая гэрлэһэн айлай ариг сэбэрые сахиха тухай, Хяагтын хүгжэмэй училищиин багша Т. И. Трюнова гэр бүлэдэ хүгжэмэй али зэргын туһа хүргэдэг байһые һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна. Районой библиотекые даагша Г. С. Бурдуковская залуу гэр бүлэдэ зорюулагдаһан номой тусхай выставкэ эмхидхээ. Һүүлээрнь районой ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг үйлэдбэриин управлениин оёдолшод шэнэ моодонуудые харуулжа, бултанда һайшаагдаба. Иигэжэ соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд түрүүшынгээ хэшээл эмхи гуримтайгаар үнгэргэжэ, олоной зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэһэн байна.

Е. БАДМАЕВА.

«ЕРЭЭДҮЙН ÇЭРЭГШЭ»

Нимэ нэрэтэй клуб Мухар-Шэбэрэй райвоенкомадай дэргэдэ эмхидхэгдэбэ. ДОСААФ-ай райкомой түрүүлэгшэ А. Иванов тус клубай районно соведэй түрүүлэгшээр һунгагдажа, түрүүшынгээ эмхидхэхы зүблөөн дээрээ хараа түсэбүүдээ баталба. Дунда һургуулиин 9-дэхи, 10-дахи классуудта һурадаг хүбүүд, мүн лэ 18 наһа гүйсөөдүй хүдэлмэришэн-залуушуул энэ клубай ажал ябуулгада хабаадалсаха ёһотой. Дунда һургуулинуудта, хүдөөгэй соёлой байшангуудта дайнай ветерануудтай болон сэрэгэй албанһаа бусаһан хүбүүдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Мүн лэ сэрэгэй албанда ябаһан хүбүүдтэ бэшэг бэшэлгэ, сэрэгэй албание эрхимээр гаража байһан нютагайхид тухай статьянуудые газетэдэ толилолго гэһэн хэмжээ ябуулганууд түсэблэгдөө.

«Ерээдүйн сэрэгшэ» гэһэн клубууд, колхоз, совхоз бүхэндэ эмхидхэгдэжэ эхилбэ.

В. НОСКОВ.

Нарин сэмбын комбинадай спортын зал соо столой теннисээр Улаан-Үдын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мүнөөдэр, үглөөдэр үнгэргэгдэхэ юм.

Ленинэй орденто локомотиввагон заһабарилгын заводой, мяха-консервын комбинадай, «Локомотивай» стадионуудта, 18-дахи һургуулиин хоккейн талмай дээрэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан шайба» гэһэн клубай шанда хүртэхын түлөө шайбатай хоккейгээр хотын түрүү һуури эзэлхэ наадан үглөөдэрһөө эхилхэ.

ХЭН, ХААНА ОШОХО ДУРАТАЙБ?

«Локомотив» бүлгэмэй, Железнодорожно техникумэй санын баазанууд шадар институт, техникумүүдэй студентнэрэй дунда ГТО-гай комплексын үбэлэй зүйлнүүдээр спартакиада эхилхэнь. Наадан февралиин 17-һоо эхилхээр хараалагдана.

ДОСААФ-ай областной комитет сагаалса бүудалгаар ехэ наһатайшуулай болон һурагшадай дунда Октябрьска районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөө эдэ үдэрнүүдтэ үнгэргэхэ.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой стадион дээрэ конькигаар заводой түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдаан үглөөдэр үдэрэй 12 часһаа эхилхэ.

Манай корр.

ГАИ-гай экран

Хүдэлмэришэдэй журамые хинан шалгаха харюусалгата хүтэлбэрилэгшын нийтын гурим журам хазагайруулхадань голхоролтой байдаг. «Бурятпромстрой» нэгэдэлэй барилгые оньһожоруулгын 1-дэхи управлениин начальник Е. Сокольников һая авари хээ. Архини халуутайгаар хубиингаа «Жигули» автомашинын рульда һуугаад ябатараа, Улаан-Үдын Павловай нэрэмжэтэ үйлсэдэхи автобусой зогсолто дээрэ хүниие дайруулһан байна. Дайруулһан хүнинь гэмтэжэ, больницада оруулагдаа.

Байгалай леспромхозой хүдэлмэришэн А. Русанов өөрынгөө гэмээр гэнэ усалда ороо. Тэрэ хатуу харые барижархёод, автомашинын урдуур гэнтэ гүйжэ гараха гэжэ ябаһаар дайруулаа. Русанов больницада ороһон байна.

Нёдондо октябрь һарада «Профсоюзник» гэһэн хамтын саад шадар харгын захаар ябаһан нэгэ эхэнэр «Главспецдальстройн» 230-дахи барилгын управлениин жолоошон А. Чубаревай машинын прицептэнь дайруулаад, тэрэл дороо наһа бараһан байна. Жолоошон машиныгаа скоростиие дээшэлүүлээгүй байгаа.

Жолоошон Чубарев энэ гэнэ усал һэргылжэ шадаха байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Гэбэшье дайруулһан эхэнэрэй шал һогтуу байгаад, прицеп өөрөө мүргэһэн ушарынь хараада абтаа.

Улаан-Үдын арадай сүүд бүхы ушар шалтагааниинь хараада абажа, Чубаревые заһан заларуулгын нэгэ жэлэй ажалда ябуулха гэжэ шиидхэһэн байна.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС • АПН

ВЕНЭДЭ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД БОЛОНО

ВЕНЭ. Түбэй Европодо буу зэбсэгүүд болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдэй февралиин 10-да болоһон пленарна заседани дээрэ ГДР-эй делегациие толгойлогшо А. Виланд үгэ хэлэбэ. Журналистнуудтай уулзалгын үедэ мэдээсэһэнэй ёһоор, нэгэ нэгэндээ зүрюугээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй. Прагадахи зүблөөндэ хабаадагшадай дурадхалаар амгалан ёһоной харилсаа холбоо тогтоохо тухай Варшавска Договорой эмхиин ба Хойто Атлантическа бүлэглэлэй хоорондо договор баталалга буу зэбсэгүүд болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо асуудалнуудые шиидхэхын тула эгээл таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулха байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Нэгэ нэгэндээ зүрюу харшаар ядернашье, юрыншье буу зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга хоёр талын абаа гээшэ һаань, хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй һайн байха һааб даа.

ҮРЭГҮЙ ДЭНШЭЛГЭ

ЛОНДОН. США-гай вице-президент Дж. Буш Великобританиин премьер-министр М. Тэтчертэй, консервативна правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Лондон хадаа Сагаан байшангай түлөөлэгшын 12 үдэр соо Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудаар аяншалан дэншэлгын түгэсхэлэй шата болоо.

Англиин хэблэлэй мэдээһэнэй ёһоор, тэрэнэй дэншэлгэ номнолой шэнжэтэй байгаа. «Һүүлэй үедэ Советскэ Союзай гаргаһан эб найрамдалта үүсхэлнүүдэй Баруун Европын оронуудай олониитын һанал бодолдо үзүүлһэн үүргэ нүлөөе тэрэнэй туһаламжаар һуларуулхые шиидэһэн президент Р. Рейган Бушые Европо худар эльгээһэн байгаа»,—гэжэ Лондоной «Гардиан» газетэ бэшэнэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, Европодохи байдалай улам түгшүүрилтэй боложо байха, ядерна буу зэбсэгүүдые урдилдан бүтээхэ талаар США-гайшье хүн зоной дунда хёмороо зүришэлдөөнэй гаража байха үедэ Дж. Буш эдэ оронуудаар дэншэхэ ушартай болоһон байха юм. Тиихэдээ президент Рейганэй хараа бодолдо этигүүлхэ гэһэн номнолой зорилготойгоор холын аяншалгада гараһан байгаа гэхэ.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетно-ядерна шэнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тараан тодхуулхые али бүхы аргаар түйлаха гээшэ Бушай дэншэлгын гол зорилго болоһон байна гэжэ «Морнинг стар» газетэ тэмдэглэнэ.

МАДРИДТАХИ УУЛЗАЛГА

МАДРИД. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан гүрэнүүдэй делегацинуудай толгойлогшонорой заседани Мадридтахи уулзалга дээрэ болобо. Тэрэнэй хүдэлмэриие хайшан гэжэ һайжаруулаад, бүтэмжэтэй үрэ дүнгүүдые түйлахаб гэһэн асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Норвегиин, Финляндиин, СССР-эй, Швейцариин, Румыниин, Швециин, Польшын, Югославиин ба бусад оронуудай делегацинууд энээн тушаа һанамжануудаа хэлэбэ. СССР-эй делегациие толгойлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо А. В. Ковалев үгэ хэлэхэдээ, энэ талаар бодото арга боломжонуудай бии байһан асуудалнуудаар үгээ ойлголсохын тула хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха шухала гэжэ мэдүүлээ. Ямар асуудалнуудаар иимэ арга боломжонууд үгы байгааб, мүнөөшье үгыб гэжэ Мадридтахи уулзалгада хабаадагшадай бултадаа мэдэжэ абаа һаань, һайн байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Ушарынь гэхэдэ, зарим оронуудай дурадхалнууд тухай, тэдэнэй яашье таарахагүй байһан тухай эндэ хэлэгдэнэ. Али бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабажа, хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар түгэсхэхэ арга олгохо бүхы юумэ бэелүүлхын түлөө Совет делегаци оролдолго гаргажа байна.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралиин 13-һаа 19 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 13
АЭРОФЛОДОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Зарядкадаа зогсогты! 10.00 — «Будильник». 10.30—«Советскэ Союзда алба хэнэбі» 11.30 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.15 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.45 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 13.45 — Хүгжэмтэ киоск. 14.15 — «Пошла муха на базар» — хүүгэдэй нааданхай тухай эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.25 — Мүнөөдэр—Аэрофлодой үдэр 15.10 — «Танай бэшэгүүдээр» — хүгжэмтэ дамжуулга. 15.15 — «Аяншалагшадай клуб». 16.55 — Конькигаар урилдалгын спортоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Норвегиһээ дамжуулагдаха. 17.25 — «Ежик плюс черепаха», «Так сойдет!» — мультфильмнүүд. 17.45 — 18.00 — Забһарлалга. 18.00—«Три судьбы одного человека» — телевизионно баримтата фильм. СССР-эй Наукануудай академиин президент, Социалис Ажалай гурба дахин Герой А. П. Александров тухай. 19.00 — Уласхоорондын һонин. 19.45 — «Помнишь ли ты...» — фильм-концерт. 20.30 — «Мегрэ колеблется» — телевизионно зүжэг. Авторынь Ж. Сименон. 22.00 — «Время. 22.35 — «Мегре колеблется»— телевизионно зүжэгэй үргэлжэлэл. 00.05 — Сараево хотодо үнгэргэгдэхэ Олимпиадын урда тээхи мүрысөөн. Санын спорт. 3х10 километрэй эстафетэ. Эрэшүүл. Югославиһаа дамжуулагдаха. 00.35 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 13.00 — «Буряад хэлэнэй хэшээл» (1983 оной февралиин 12... дабтагдаха). 13... — уран һайхан... — «Карагоз» — ...нэй М. Ауэзов... драмын академ... фильм-зүжэг. ... рассеиваются ... баримтата филь... амитадай айм... «Манай корр... хөөрэнэ». 19.15 ... по мукам» — ... олон серитэй ... фильм. «Выбор»... 20.30 — Дэлхэ... уран бэлиг. 21.0... нойрсогты, бага... тэ экран». 21.15 ... летикээр СССР-эй ... тэхын түлөө м... — «Время». 22... ленные» — ... фильм.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Додумался, поздравляю!» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 11.20 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.20 — Шэнэ һонин (12.25 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Где найти невесту?» — баримтата фильм. 15.55— «Хуули мэдэхэ гүш?» — 16.40 — «Эжын һургуули». 17.10 — Телевизионно баримтата фильмүүдэй программа.

Улаан-Үдэ. 18.00 — «Орьёл өөдэ дабшаһан зам» — киноочерк.

Москва. 18.15 — Конькигаар урилдалгаар дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. Норвегиһээ дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Гусиноозерскдо айлшалан ерыт». 19.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.40 — Арадай хиналтын экран.

Москва. 20.10 — «Ажалаараа нэрэ хүндэтэй». Ажалай ба үйлэдбэриин журамые бэхижүүлхын түлөө хүдэлөөнэй үүсхэл гаргаһан МЭЛЗ гэдэг үйлэдбэриин нэгэдэлэй дүй дүршэл тухай. «Ерээдүй мүнөөдэрһөө эхитэй» — 3-дахи дамжуулга. 20.40 — «Потоп» — телевизионно зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Потоп» гэжэ телевизионно зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — В. А. Моцарт. «Квартет до-мажор».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Ород хэлэн. 13.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. «Хойто зүгэй байгаали». 13.55 — «Бадхыз» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.15 — ПТУ-гай һурагшадта. Түүхэ. Ленинскэ «Искра». 14.45 — «Три судьбы одного человека» — телевизионно баримтата фильм. 15.45 — «Сибириин нефрит» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.00 — «Г. Ибсенэй драматурги». 16.50 — Шэнэ һонин. 16.55 — 18.35 — Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Эб найрамдал — шамда... бултанда» — ...

Москва. 18.45 — СССР-эй чемпио... ЦСКА—«Динамо» ... область). 19.30 — телевизионно ф... «Хухюун нотох...

Улаан-Үдэ. 20... холнууд. 20.20 — ...дэй залнууд со... циклһээ.

Москва. 21.00 нойрсогты, бага... ная ворона». — 21.15 — Уласхоо... нин. 22.00 — «В... «Лев Гурыч Син... левизионно ур... фильм. 22.45—... цо» — телевизио... та фильм.

ВТОРНИК, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Потоп» — телевизионно зүжэг. 12.20 — Шэнэ һонин. (12.25 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Оройной телевизионно студинуудай баримтата фильмүүд. 16.25 — Хальмагай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай «Тюльпан» ансамблиин концерт. 17.05 — А. Яшин. «Зохёолнуудай хуудаһануудаар».

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Элшэ хүсэнэй һонин» — киножурнал.

Москва. 18.10 — «Долоон хоногой спорт».

Улаан-Үдэ. 18.40 — «Байгал» (буряадаар).

Москва. 19.15 — «Залуушуулай адресууд». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Манай нэрэ хүндын ба һэшхэлэй хэрэг» гэһэн дамжуулгаһаа.

Москва. 20.30 — «Мятежная застава» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — Михайловскадахи Гүрэнэй А. С. Пушкинай музей-заповеднигэй директор, уран зохёолшо С. С. Гейченкэтэй Останкинын студида уулзалга. 00.20 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Франц хэлэн. 2-дохи жэлээ һуража байгшадта. 13.30 — «Знание—сила» — эрдэм дэлгэрүүлгын журнал. 14.15 — «Би флот тухай бэшэнэб» — уран зохёолой дамжуулга. 15.05 — «Под куполом ПО-9» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.35 — «Совет гүрэнэй ба эрхын үндэһэ һуури». 8-дахи класс. «Ажалай эрхэ». 16.05— «Шатарай һургуули». Разрядтайшуулай класс. 16.35 — «Диалог под солнцем» — телевизионно баримтата фильм. 16.55 — Шэнэ һонин. 17.00—18.40— Забһарлалга. 18.40 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 19.15 — Соносхолнууд. 19.25 — ...хамгаалгын Агуу... терануудта зорю... церт.

Москва. 20.00 ...ухаанай һонин».

Улаан-Үдэ. 20... тата фильмүүдэй ...

Москва. 21.00 нойрсогты багашу... ка» — мультфи... Сараево хотодо ... Олимпиадын урд... сөөн. Биатлон. 22.00 — «Время». ...вращение Васил... ва» — уран һай... 23.55 — Уласхоо... курснуудай лаур... феева наадаха ...

СРЕДА, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Мятежная застава»— уран һайханай фильм. 11.20— — «Аяншалагшадай клуб». 12.20 — Шэнэ һонин. (12.25 час хүрэтэр). 13.15 — Шэнэ һонин. 13.35 — «Комсомол, минии хуби заяан»—баримтата фильм. 16.30 — «Возвысится до вашей дружбы...» 17.20 — М. Равель. «Оркестртэй хамта фортепиано дээрэ гүйсэдхэгдэхэ концерт.

Улаан-Үдэ. 17.45 — «Мир яростный и прекрасный» — киноочерк. 17.55 — «Факел» «Краснознаменное, оборонное...» (1983 оной февралиин 12-ой дамжуулга дабтагдаха). 18.45 — «Байгал».

Москва. 19.15 — «Хүн ба хуули», 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Янис Заберс» — фильм-концерт. 20.20 — «Горячие денечки» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — «Хаанинараймнай шэг шарай». 23.20 — «Молодость древней земли» — баримтата фильм. 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.45 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Спартак». Забһарлалгынь үедэ — «Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Немец хэлэн. 2-дохи жэлээ һуража байгшадта. 13.35 —Географи. 7-дохи класс. «Ураалай байгаалиин комплекснууд». 14.05—«Таанадта, түрэлхид!». 14.35—Түүхэ. «XVII зуун жэлэй ородой соёл». 15.05— ПТУ-гай һурагшадта. «Полупроводнигуудые хэрэглэлгэ», Физикэ. 15.35—«ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ хайшан гэжэ һурдаг бэ?». 16.05—С. Прокофьев. «Золушка»—балет. 16.50— Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55—«С Россией навеки»—баримтата фильм.

Москва. 17.45—18.00—Забһарлалга. 18.00 ... үгэгты, горнист... «Газар дээрэ, от... лай дээрэ».

Улаан-Үдэ. 19.15 ...нууд. 19.25—«Таа... торнууд болон ... торнууд.

Москва. 21.0... нойрсогты, бага... говик» — мультф... СССР-эй Гостеле... да хүртэхын түлө... табан зүйлөөр бү... рысөөн. 22.00—«В... —«Полоса допуск... левизионно зүж... «Помнишь ли т... концерт.

ЧЕТВЕРГ, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Мальчик шел, сова летала»—мультфильм. 10.15 — «Покровские ворота»—телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи ба 2-дохи серинүүд). 12.25—Шэнэ һонин (12.30 час хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—«Строка в анкете»—телевизионно баримтата фильм. 16.05—«Дуратай темээрээ найруулжа бэшэлгэ». 16.35 —«Новосибирскэ областиин Колыванска хүдөө ажахын техникумэй арадай ансамблиин концерт. 17.05—«ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ хайшан гэжэ һурадаг бэ». 17.35—СССР-эй арадай уран зурааша Е. И. Зверьковой хөөрөөн.

Улаан-Үдэ. 17.45—«Солдат»— киноочерк. 18.05—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.20—«Байгал». 18.50— «Эрхэтэн ба хуули»—телевизор харагшадай бэшэгүүдтэ харюунууд.

Москва. 19.15—Олон түмэнэй ленинскэ университет. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Живая глина» —мультфильм. 20.10—«Холо, ойрын дуунууд». 20.55—«Егор Иваныч»—телевизионно баримтата фильм. 22.00—«Время». 22.35—«Чехов... аяншалга» гэһэн циклһээ «Лекарь Мелиховского участка» — гэһэн телевизионно фильм. 23.35— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ», 23.50—«Баледэй артистнуудай концерт».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Испан хэлэн. 13.35—Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. «Хүгжэлтын эрид хубилалтанууд». 14.05—«Эжын һургуули». 14.35—«Баргажанай зун»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.45—Н. Г. Гарин-Михайловский. Намтарайнь хуудаһанууд. 15.25—«Нежданный гость»—уран һайханай фильм. 16.55—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00—Соносхолнууд. 17.10—«По... Бюль-оглы» дуул...

Москва. 17.45 — ... һарлалга. 18.00—... нернүүд!» 18.4... һургуули». Эхил... та.

Улаан-Үдэ. 19.15 ... дети»—уран һай...

Москва. 21.00 — нойрсогты, багаш... —мультфильм. 21... хотодо үнгэргэгд... дын урда тээхи ... Биатлон. 4×7,5 ... эстафетэ. 22.0... 22.35—«Две сестр... зионно уран һай... 23.40—«Нетающий ... логды»—телевизио... тата фильм.

ПЯТНИЦА, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!». 10.40—Түбэй телевидени болон бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестр наадаха. 11.15—«Москва шадархи нютаг. 1982-дохи он»— телевизионно баримтата фильм. 12.15—Шэнэ һонин (12.20 час хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Хүдөөгэй коммунистнуудай ажал хэрэгүүд, оролдолго хэшээлнүүд»—телевизионно баримтата фильмүүдэй программа. 16.30—Ород хэлэн. 17.00—Бирмын национальна хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.30—«На вечной стоянке»—киноочерк.

Москва. 17.45—«Онтохондо айлшаар». «Пока бьют часы». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал». 20.30—«Здравствуй и прощай» —кинокомеди. 22.00—«Время». 22.35—Кинопанорама. 00.10 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Англи хэлэн. 13.35—Географи. 8-дахи класс. «Ураалай район». 14.05 —Астрономи. «Астрономиие бодото байдалда хэрэглэлгэ». 14.35 — В. П. Катаев. «Белеет парус одинокий». 5-дахи класс. 15.05—«Великая Отечественная» — киноэпопей. «Неизвестный солдат». (20-дохи фильм). 16.00—«ПТУ-гай һурагшадта». Юрэнхы биологи. «Хүгжэлтын эрид хубилалтанууд». 16.30—«О завтрашнем дне и безнарядке»—баримтата фильм. 16.50 — Ш... 17.00—20.00—Забһ... —«Хани харилсаа... онно журнал.

Улаан-Үдэ. 20.3... фильмүүдэй прог...

Москва. 21.00 нойрсогты, багашу... —путешественник... фильм. 21.15—В. ...ский, «Шүлэгүүд ... нууд». 22.00—«Врем... «Пыль под солнцем... ханай фильм. 00... хоорой концерт... кейгээр СССР-эй ... «Спартак»—«Динам... ба 3-дахи үену...

СУББОТО, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Хэрбээ элүүр энхэ ябаха гэбэл»—физкультурнигуудта заабари зүбшэл. 10.05 — «АБВГДейка...». 10.35—«Спортлотогой» 8-дахи тираж. 10.45 —«Таанадта, түрэлхид». 11.15— —«Старые марши»—фильм-концерт. 11.45—«Харгыгаар ябалгын аюулгүйе сахиха». 12.15—«Арад түмэнэй дурасхаалда»—Сталинградтахи байлдаан тухай телевизионно баримтата фильм. 12.45—«Эдиршүүлэй уран бэлиг». 13.15— «Нүхэр, һанана гүш...».

Улаан-Үдэ. 14.15—Шэнэ һонин (буряадаар). 14.25—«Журам тухай хөөрэлдөөн». 14.55 —«Зүүн Сибирь» — киножурнал.

Москва. 15.10—«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 15.25—«Таанад энээниие хэжэ шадахат». 16.10—«Повесть о настоящем человеке» — уран һайханай фильм. 17.45—18.00—Забһарлалга. 18.00—Арадай уран бэлиг тухай «Һолонго» гэжэ телевизионно программануудай уласхоорондын фестиваль. Эльзасай (Франци) заншалта хатарнууд. 18.30—Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн. 19.00—«Ан амитадай аймаг». 20.00—Эб найрамдалые хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 20.45—«Чайковский» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 22.00— «Время». 22.35 — «Чайковский» —уран һайханай фильм (2-дохи сери). 23.50—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.55—«Айлшаар ерыш, онтохон»—үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.15—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй программа.

Москва. 14.15—«Симфоническа хүгжэмэй час».

Улаан-Үдэ. 15.15—Хүгжэмтэ забһарлалга.

Москва. 15.20—Казаниин телевидениин студи... ма. «Уренгой—П... род»—газопровод... һан тухай хөөрэһ... «Как истратить м... левизионно филь... идешь к людям»... «Хани барисаанай... фильм-концерт. 16... гаар СССР-эй чемп... Хүнгэн атлетикээр... чемпионат. 18.05 ... Фронтовой хани... 2-дохи гвардейск... теранuудай уулза... Уласхоорондын һ... Хүгжэмтэ киоск. 2... ка в лето» — ... баримтата филь... рэл нютагаймнай ... —телеочерк. 21.0... нойрсогты, бага... дитэ экран». 2... энхэ байлга»—эрд... рүүлгын програм... «Время». 22.35—«... ного моря» — ... баримтата филь... кейгээр СССР-эй ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Бага горхонуудые анхарха» — түрүү бэшэг. «Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ойн баярай хүндэлэлдэ» — В. Кургузовай статья. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Суглаанай һүүлээр» — С. Селиврын статья. «Советская Россия» газетын 19-дэхи номерто толилогдоһон В. Долматовой, С. Степунинагай статья. «Нэгэ зэргэдэ» — В. Сухоруковай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эрдэм ухаанай аша туһада» — ТАСС-ай материал. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Һайн дуранай зорилгоор, мэргэжэлтын эрилтээр» — Т. Волынцевагай статья. Фельетон. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

Редактор Р. Б. Г...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ...ственного комитета Бурятской ... делам издательств полиграфии ... ной торговли.
Н-01332. Зазак № 37.